

ทัศนคติของนักเขียนและบริบททางสังคม

วรรณคดีถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดของผู้แต่งที่มีต่อโลกภายนอกและยังสามารถสะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตและสภาพสังคมในสมัยของผู้แต่ง วรรณกรรมนำเสนอเหตุการณ์และความเป็นไปของสังคมในช่วงเวลาหนึ่งๆ นอกจากนั้นวรรณกรรมยังสามารถทำให้เรารับรู้ทัศนคติและความรู้สึกของคนในสังคมด้วย ผู้เขียนวรรณกรรมซึ่งเป็นตัวแทนหรือกระบอกเสียงของคนในสังคมนย่อมถ่ายทอดความคิดเห็นและความรู้สึกต่อเหตุการณ์และการกระทำของตัวละครต่างๆ ตรีศิลป์ บุญขจร¹ ได้อธิบายความสัมพันธ์ของวรรณกรรมกับสังคมแบ่งได้เป็น 3 ลักษณะคือ ลักษณะแรก วรรณกรรมเป็นภาพสะท้อนสังคม ลักษณะที่สอง สังคมมีอิทธิพลต่อวรรณกรรมหรือนักเขียน และลักษณะที่สาม วรรณกรรมหรือนักเขียนมีอิทธิพลต่อสังคม นักเขียนก็เป็นสมาชิกคนหนึ่งของสังคม สิ่งแวดล้อมต่างๆ ในสังคมนย่อมมีอิทธิพลต่อนักเขียนและผลงานของเขาไม่ทางตรงก็ทางอ้อม ดังนั้นเพื่อทำความเข้าใจวรรณกรรมให้ลึกซึ้ง การศึกษาเฉพาะโครงเรื่อง ตัวละคร ฉาก และแก่นเรื่อง อาจไม่เพียงพอ จึงมีการศึกษาเกี่ยวกับภูมิหลังของนักเขียนและบริบททางสังคมที่แวดล้อมผู้เขียนว่ามีอิทธิพลต่อการสร้างงานเพียงใด อีกทั้งช่วยให้เข้าใจว่าความเปลี่ยนแปลงทางสังคมการเมืองในยุคสมัยต่างๆ มีผลกระทบต่อการนำตำนานมาประยุกต์ใช้อาทิเช่นบทละครเรื่อง *Orpheus Descending* เทนเนสซี วิลเลียมส์ ได้รับรู้เหตุการณ์ช่วงที่มีความตึงเครียดเรื่องการแบ่งแยกเผ่าพันธุ์ระหว่างคนผิวขาวและคนผิวดำในสังคมทางใต้ของสหรัฐอเมริกาภายหลังสงครามกลางเมือง ความรู้สึกแปลกแยกนี้ก็ยังคงอยู่ต่อมาในสมัยของผู้แต่ง ผู้แต่งจึงต้องการแสดงให้เห็นความไม่ยุติธรรม การใช้ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในสังคม หรือในนวนิยายเรื่อง *Season of Anomy* ผู้แต่งนำเสนอสภาพสังคมที่ป่าเถื่อนโหดร้ายภายหลังเกิดเหตุการณ์จลาจลในเมือง การสู้รบฆ่าฟันกันเองของคนในประเทศที่มีเชื้อชาติที่แตกต่างกันซึ่งสามารถนำไปเปรียบเทียบกับเหตุการณ์จลาจลในสงครามโบอาฟราในไนจีเรียปี ค.ศ. 1967 นวนิยายเรื่อง *Orfe* เสนอปัญหาเรื่องยาเสพติดในสังคมอเมริกัน และในนวนิยายเรื่อง *The Ground Beneath Her Feet* ผู้แต่งแสดงให้เห็นปัญหาความวุ่นวายทางการเมืองในประเทศอินเดียหลังจากที่ได้รับเอกราชจากอังกฤษ อินเดียยังไม่สามารถปกครองตนเองได้อย่าง

¹ ตรีศิลป์ บุญขจร, *นวนิยายกับสังคมไทย พ.ศ. 2475-2500* (กรุงเทพฯ: บางกอกกการพิมพ์, 2523), หน้า 6-10.

มั่นคง รวมทั้งสภาพสังคมและสภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่เปลี่ยนแปลงไป นอกจากบริบททางสังคม ภูมิหลังของผู้แต่งก็เป็นเรื่องที่ควรศึกษาควบคู่กันไปเนื่องจากภูมิหลังหรือชีวประวัติของผู้แต่งก็มีอิทธิพลต่อการสร้างงานรวมทั้งมีผลต่อการเลือกนำตำนานมาใช้ ในบทนี้ผู้วิจัยจึงจะขอแบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ประเด็นคือภูมิหลังของผู้แต่ง และบริบททางสังคมซึ่งสามารถแบ่งออกเป็นบริบททางสังคมวัฒนธรรม และบริบททางการเมือง

4.1 ภูมิหลังของผู้แต่งที่สะท้อนในวรรณกรรม

เหตุการณ์ในชีวิตส่วนตัวของผู้แต่งจะทำให้ผู้อ่านเข้าใจตัวงานวรรณคดียิ่งขึ้น ทั้งนี้เพราะถือว่าวรรณคดีคือสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงบุคลิกภาพของผู้แต่ง² ดังนั้นในการทำความเข้าใจวรรณคดี การศึกษาชีวประวัติของผู้แต่งจะช่วยให้มีความเข้าใจงานของผู้แต่งดียิ่งขึ้น วรรณกรรมที่นำมาศึกษาล้วนแสดงออกถึงตัวตนของผู้แต่งผ่านออกมาทางตัวละคร ผู้วิจัยจะกล่าวถึงผู้แต่งแต่ละคนโดยพิจารณาจากครอบครัว การศึกษา อาชีพ ชีวิตทางสังคม โดยเรียงตามลำดับเวลาของการแต่งวรรณกรรมดังนี้

4.1.1 ฌอง ก็อกโต

ฌอง ก็อกโตเกิดเมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม ค.ศ. 1889 ชานเมือง Maisons-Laffite เป็นครอบครัวชนชั้นกลางที่มีฐานะร่ำรวย ครอบครัวเขาเป็นเจ้าของห้องพักในใจกลางกรุงปารีส พ่อของเขา เป็นทนายความและช่างเขียนรูป ก็อกโตสอบไม่ผ่านปริญญาตรี ชีวิตของก็อกโตมีความผูกพันกับความสูญเสียมาโดยตลอด ในวัยเด็กเมื่อเขาอายุได้ 9 ขวบ พ่อของเขาก็ฆ่าตัวตายโดยที่ไม่มีใครรู้สาเหตุ ก็อกโตจึงใช้ชีวิตอยู่กับแม่มาโดยตลอด การสูญเสียบิดาและบุคคลอันเป็นที่รักมีอิทธิพลต่อก็อกโตมาก นักวิจารณ์แนวจิตวิทยา กล่าวว่า³ เหตุการณ์โศกนาฏกรรมก่อให้เกิดความอ่อนแอของมนุษย์ซึ่งก็อกโตชดเชยด้วยการนำตนเองเข้าสู่โลกของศิลปะ เขาผิดหวังในความรักกับเด็กผู้ชายที่มีอายุรุ่นราวคราวเดียวกัน ผลจากความผิดหวังในความรักนี้สะท้อนผ่านงานของเขาที่แสดงความเหงา เมื่อโตขึ้นเป็นวัยรุ่นก็อกโตหลงรักผู้หญิงที่มีอายุมากกว่าเขาและเธอก็ทิ้งเขาไป ในช่วงวัยรุ่นเขาเริ่มใช้ชีวิตตามลำพัง เขาออกจากบ้านไปอยู่ที่มาร์เซย์เมื่ออายุ 15 ปี สถานที่อยู่ของเขาแวดล้อมไปด้วยโสเภณีทั้งผู้ชายและผู้หญิง คนสูบบุหรี่ ก็อกโตเป็นคนที่มีบุคลิกลักษณะ

² Mary Roberger, *An Introduction of Literature* (New York: Random house, 1968), p. 90.

³ Anthony Levi, *Guide to French Literature the Present* (Chicago and London: St. James Press, 1992), p.122.

ที่ดี มีเสน่ห์และหน้าตาดี เขาเริ่มมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศเมื่อได้พบกับเอดูอาร์ด เดอ มักซ์ (Edouard de Max) มักซ์นำเขาเข้าสู่โลกการละครและวรรณกรรม กોકโตเริ่มต้นชีวิตการเป็นนักเขียนตั้งแต่ตอนที่เป็เด็ก เขาใช้สิ่งที่ได้พบเห็นในเมืองปารีสไม่ว่าจะเป็นสวนสาธารณะอนุสาวรีย์ โบสถ์ เป็นฉากในงานของเขา งานช่วงแรกของเขาไม่ได้รับการยอมรับ ในเดือนกันยายน ค.ศ. 1908 เขาไปเวนิสและได้พบกับลูกชายของออสการ์ ไวลด์ (Oscar Wilde) คือวีเวียน ฮอลแลนด์ (Vyvyan Holland) เพื่อนชายอีกคนหนึ่งที่ยังตัวตาย เพื่อนๆของเขา มักจะเสียชีวิตในขณะที่มีอายุน้อย ปี ค.ศ. 1911 กોકโตกับแม่ย้ายไปอยู่ที่ Rue d' Anjou ซึ่งเป็นย่านหรูหราในกรุงปารีส กોકโตได้พบกับอันนา เดอ โนอายส์ (Anna de Noailles) เพื่อนของมารแซล พรูสต์ (Marcel Proust) ปี ค.ศ. 1926 เขาเข้ารับการรักษาอาการตี้นติดต่อกันเป็นเวลาหลายปีหลังจากการเสียชีวิตของเรย์มอนด์ ราดิเกต์ คนรักของเขา ระหว่างเข้ารับการรักษา เขาเริ่มเขียนบทละครเรื่อง *Orphée* การสูญเสียเป็นสิ่งที่สร้างความเจ็บปวดให้แก่กોકโตจนกระทั่งวาระสุดท้ายของชีวิต หลังจากที่เขาได้รู้ถึงเหตุการณ์เสียชีวิตของเพื่อนรักเอดิธ เพียฟ (Edith Pief) กોકโตเสียชีวิตด้วยโรคหัวใจวายในวัย 74 ปี มีนักวิจารณ์กล่าวถึงผลงานของกોકโตว่ากોકโตนำประสบการณ์จากชีวิตประจำวันร่วมสมัยมาใช้ในการสร้างสรรค์ ผลงานของกોકโตสัมพันธ์กับชีวิตของเขาอย่างแนบแน่น⁴ ความตายสำหรับกોકโตเป็นรูปแบบหนึ่งของความสูญเสีย กોકโตใช้แนวคิดเรื่องความตายมาเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างงานของตน ดังจะพบได้จากตัวละครเอกของทั้งบทละครและบทภาพยนตร์เรื่อง *Orphée* ต่างก็หลงใหลความตายที่มาในรูปแบบที่แตกต่างกัน อีกทั้งตัวละครออร์เฟและออร์เฟอุสในบทละครและบทภาพยนตร์ยังสะท้อนถึงชีวิตกોકโตในด้านการเป็นศิลปินที่พยายามสร้างงานที่มีความแปลกใหม่เพื่อเป็นที่ยอมรับ กોકโตมักจะเขียนเรื่องราวโดยที่มีตัวละครเอกเป็นกวี เป็นเพราะว่ากวีนั้นมีความแตกต่างจากคนธรรมดาทั่วไป กวีจำเป็นต้องเลือกสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ไม่ใช่ทางเลือกที่ดีให้แก่ตนเอง กวีต้องรู้ว่าตัวเองนั้นกำลังทำอะไรอยู่แม้ว่าจะไม่สามารถชักชวนให้ผู้อื่นทำตามด้วย โชคชะตาก็เป็นแก่นเรื่องหนึ่งที่กોકโตใช้ โดยมีความสัมพันธ์กับความโดดเดี่ยวที่กวีหลีกเลี่ยงไม่พ้น กોકโตได้เรียนรู้ในช่วงหลายๆปีว่าความโดดเดี่ยวนี้เป็นสิ่งจำเป็นต่อกวีในการสร้างงาน เมื่อศึกษาประวัติชีวิตของกોકโตสามารถเทียบเคียงกับตัวละครในบทละครและบทภาพยนตร์ได้ดังนี้

⁴ Elizabeth Sprigge and Jean-Jacques Kilhm, *The Man and the Mirror* (London: Victor Gollancz, 1968), p. 185.

1. ลักษณะของออร์เฟและออร์เฟอุสได้แบบอย่างมาจากก๊อกโตผู้แสวงหาแนวทางการสร้างงานศิลปะที่เป็นของตนเอง ออร์เฟเป็นกวีที่แสวงหาแนวทางใหม่มาสร้างงานความเป็นกวีจึงทำให้เขามีความเชื่อต่างจากคนอื่น ในช่วงปลายของชีวิตก๊อกโตสร้างงานที่ไม่ได้รับการยอมรับจากกวีรุ่นใหม่เช่นเดียวกับตัวละครออร์เฟ

2. กวีรุ่นใหม่ในบทละครหมายถึงตัวแทนของกลุ่มนักเขียนแนวเซอร์เรียลลิสต์ที่กีดกันไม่ให้ก๊อกโตเข้าร่วมกลุ่มกับพวกตน

ในงานยุคแรกๆและช่วงต่อมา สำหรับก๊อกโตความตายไม่ใช่ประสบการณ์ที่แปลกประหลาดแต่อย่างใด แต่เป็นประสบการณ์หนึ่งในชีวิตประจำวันที่เขาใช้ในการเข้าใจความจริงของชีวิตมนุษย์ ก๊อกโตใช้ตำนานออร์เฟอุสเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างงานเพื่อสื่อความหมายแนวความคิดเรื่องความตายและการฟื้นคืนดังจะเห็นจากภาพยนตร์ทั้ง 3 เรื่องของเขาที่ได้รับอิทธิพลมาจากตำนานออร์เฟอุสได้แก่เรื่อง *The Blood of Poet* เรื่อง *Orphée* และเรื่อง *The Testament of Orpheus*

4.1.2 เทนเนสซี วิลเลียมส์

เทนเนสซี วิลเลียมส์มีชื่อเต็มว่า Thomas Lanier Williams เกิดวันที่ 26 มีนาคม ค.ศ. 1911 ในโคลัมบัส รัฐมิสซิสซิปปี มีน้องสาวหนึ่งคนชื่อ Rose Williams พ่อของเขาชื่อ Cornelius Coffin Williams เป็นคนที่ค่อนข้างจะเข้มงวด พ่อเป็นพนักงานขายรองเท้า จึงต้องเดินทางตลอดเวลา ครอบครัวเขาไม่มีบ้านเป็นหลักแหล่งจึงมาพักอยู่กับตา ชีวิตในวัยเด็กของเทนเนสซี วิลเลียมส์เป็นชีวิตที่มีความสุข เขาสนิทสนมกับน้องสาวมาก แม่เป็นคนที่เคร่งศาสนา มากเพราะเป็นลูกของบาทหลวง เมื่อแต่งงานกับพ่อของเขาได้ย้ายมาอยู่ที่ Gulf Port แม่เขามีนิสัยสุขภาพเรียบร้อย ใจบุญ ส่วนพ่อเป็นคนที่ชอบพูดจาเสียงดังและชอบดื่มเหล้า เมื่อย้ายมาอยู่กับตาที่โคลัมบัส ตาของเขาสอนให้เขารักการอ่านหนังสือมาตั้งแต่เด็ก เทนเนสซี วิลเลียมส์สนิทสนมกับแม่มากกว่าพ่อ เขาจึงมีนิสัยค่อนข้างขี้อายและเป็นคนที่โรคจนต้องทำให้เขาต้องออกจากโรงเรียน ปี ค.ศ. 1918 พ่อได้เลื่อนขั้นเป็นผู้จัดการจึงต้องย้ายไปอยู่ที่เซนต์หลุยส์ ปี ค.ศ. 1929 เขาจบมัธยมและเข้ามหาวิทยาลัยที่มิสซูรีแต่ต้องหยุดเรียนเพื่อไปทำงานในบริษัทขายรองเท้า ในช่วงแรกที่เขียนหนังสือ เขาใช้ชื่อว่าโทมัส เลเนียร์ (Thomas Lanier) ต่อมาจึงเปลี่ยนเป็นเทนเนสซี วิลเลียมส์ (Tennessee Williams) เขาให้ความสำคัญกับการศึกษาประวัติของผู้แต่งด้วยเช่นกัน

All work is autobiographical if it is serious. Everything a writer produces is sort of his inner history, transposed into another time. (...) His best plays are those based on his own life.⁵

ข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่าเทนเนสซี วิลเลียมส์ได้นำเรื่องราวชีวิตของตนเองและผู้คนรอบข้างมาเป็นข้อมูลในการเขียน ดังนั้นการเข้าใจงานของเขานอกเหนือจากการศึกษาตัวบทแล้วผู้อ่านจึงควรศึกษาเกี่ยวกับชีวประวัติของผู้แต่งเพื่อจะทำให้เข้าใจงานของผู้แต่งได้ดียิ่งขึ้น ในบทละครเรื่อง *Orpheus Descending* นี้ ตัวละครหลายตัวมีลักษณะนิสัยที่คล้ายคลึงกับผู้แต่งกล่าวคือ

1. วาล ชายหนุ่มนักดนตรีผู้ชอบใช้ชีวิตเร่ร่อนเพื่อค้นหาความจริงของชีวิตมนุษย์ วาลชอบเล่นกีตาร์ ชอบเพลงบลูส์และแจ๊ส เช่นเดียวกับเทนเนสซี วิลเลียมส์ซึ่งเป็นนักประพันธ์และได้ท่องเที่ยวมาแล้วหลายเมือง ทำงานหลายชนิดเพื่อเลี้ยงชีวิตให้อยู่รอด เทนเนสซี วิลเลียมส์ชื่นชอบและได้ไปคลุกคลีกับดนตรีแจ๊สที่เบซิน สตรีท (Basin Street) ในนิวออร์ลีนส์ ซึ่งเป็นแหล่งดนตรีเพลงแจ๊สและบลูส์⁶

2. คารอล หญิงสาวผู้มีความมั่นใจในตนเอง ไม่ชอบทำตามกฎระเบียบของสังคม เช่นเดียวกับเทนเนสซี วิลเลียมส์ที่มักจะไม่ปฏิบัติตามกฎของสังคม

3. วี ศิลปินผู้มีกิเลสตัณหาอย่างมากแต่พยายามหาทางออกโดยผ่านงานศิลปะ เธอจึงใช้เวลาในการวาดภาพในโบสถ์เหมือนดังเช่นเทนเนสซี วิลเลียมส์ที่เป็นคนเคร่งศาสนาแม้ว่าเขาจะประพาศิตนเป็นพวกกรีกโรมันเพศซึ่งเป็นสิ่งที่ผิดศีลธรรม งานของเขาส่วนใหญ่ก็มักจะทำเรื่องศาสนามากกล่าวถึงอยู่เสมอ

⁵ Richard F. Leavitt, ed., *The World of Tennessee Williams* (New York: G.P. Putnam's sons, 1978), p.13.

⁶ Ibid., p. 14.

4.1.3 ไวล โซยอินกา

ไวล โซยอินกาหรือ Akinwande Oluwole Soyinka เกิดวันที่ 13 กรกฎาคม 1934 ที่เอบโอบุตาใกล้อโอบาดานในภาคตะวันตกของไนจีเรีย โซยอินกาเป็นลูกชายคนเดียวของครอบครัว พ่อของเขาเป็นอาจารย์ใหญ่ของโรงเรียนมัธยม ขณะที่ไนจีเรียตกอยู่ภายใต้อาณานิคมของอังกฤษ ในเวลานั้นพ่อแม่ของโซยอินกาส่งเขาเข้าโรงเรียนที่ใช้ภาษาอังกฤษ ขณะเดียวกันก็สอนให้เขาได้เรียนรู้วิถีชีวิตแบบชุมชนยูรูบา การได้ศึกษาทั้งสองสิ่งนี้ส่งผลต่องานเขียนของเขาเป็นอย่างมาก เขาเริ่มเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ไนจีเรียมีการเคลื่อนไหวประท้วงเพื่อเรียกร้องความเป็นอิสระจากอังกฤษซึ่งได้รับในสิบปีถัดไป ปี ค.ศ. 1954 โซยอินกาเข้าศึกษาระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยของรัฐบาลที่เมืองอโอบาดาน และไปศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยลีดส์จนได้รับปริญญาเอก ช่วงระหว่าง 6 ปีที่ศึกษาอยู่ในอังกฤษเขาเป็นนักการละครที่รอยัล คอร์ส เธียเตอร์ ในกรุงลอนดอนช่วงปี ค.ศ. 1958-1959 ในปี ค.ศ. 1960 เขาได้รับรางวัล Rockefeller Bursary และกลับมาไนจีเรียเพื่อศึกษาการละครที่ฟรีกันและได้สอนการละครและวรรณคดีในหลายวิทยาลัยเช่น อโอบาดาน ลากอส อีเฟ เขายังได้รับเชิญให้ไปสอนที่มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ เบล และเซฟฟีลด์ ในปี ค.ศ. 1967 โซยอินกาเขียนและกำกับบทละครอีกหลายเรื่อง จนกระทั่งสถานการณ์ทางการเมืองในไนจีเรียเริ่มเลวร้ายลง งานของเขาก็ยิ่งจริงจังมากขึ้น เขาแสดงออกทางความคิดทางการเมืองในแง่ร้ายและทำทนายผู้มีอำนาจในไนจีเรียผู้ซึ่งบ่อนทำลายประชาธิปไตย โซยอินกาเสนอความคิดในการประท้วงต่อการใช้รัฐบาลใช้กำลังเข้าปราบปรามกลุ่มคนที่ต่อต้าน ผ่านนวนิยายเรื่อง *The Interpreter* ซึ่งเขาแต่งในปี ค.ศ. 1965 ปี ค.ศ. 1967 เขาถูกจับในข้อหาเป็นปฏิปักษ์กับรัฐบาลและถูกกล่าวหาว่ามีส่วนร่วมกับการต่อต้านจนนำไปสู่สงครามกลางเมือง เขาถูกจับขังนานถึง 2 ปี ในปี ค.ศ. 1969 เขาได้รับการปล่อยตัวและถูกเนรเทศ ในปี ค.ศ. 1975 เขาย้ายไปเป็นบรรณาธิการวารสารอัฟริกันในประเทศกานา ในปีเดียวกันนี้นายพลโกวอนถูกไล่ออกนอกประเทศ โซยอินกาจึงได้รับเชิญให้กลับเข้ามาในไนจีเรียอีกครั้ง แต่ปัญหาการคอร์รัปชันและการกดขี่ก็ยังคงมีอยู่ในไนจีเรียและโซยอินกาก็ยังคงต่อสู้กับปัญหาเหล่านี้ผ่านงานของเขาต่อไปด้วยความแน่วแน่ในการนำเสนอปัญหาและการต่อสู้กับความไม่ยุติธรรมที่เกิดขึ้นในสังคม แม้ว่าเขาจะเคยถูกจับขังคุกและเคยได้รับการตัดสินประหารชีวิตแต่โซยอินกาก็ยังไม่หยุดยั้งและยังคงเป็นหนึ่งในกองกำลังทางวรรณคดีที่มีพลังในไนจีเรียเพื่อเป็นเสียงสำหรับการแสวงหาความยุติธรรมในสังคมจนทำให้เขาได้รับรางวัลโนเบลสาขาวรรณกรรมในปี ค.ศ. 1986 โซยอินกายังคงเขียนงานออกมาอยู่เสมอและยังคงมีความพยายามที่จะนำประชาธิปไตยที่แท้จริงมาสู่ไนจีเรีย ปี ค.ศ. 1993 เขามีส่วนร่วมในการประท้วงต่อต้านการปกครองระบอบทหาร ผลจากการประท้วงครั้งนี้ทำให้เขาถูกเนรเทศในปี ค.ศ. 1994-1998 ระหว่าง

นี่เขาพิมพ์หนังสือนวนิยายเกี่ยวกับการเสื่อมลงของระบอบประชาธิปไตยสู่การปกครองแบบทหาร ปี ค.ศ.1997 ซอยอินกาถูกกล่าวหาว่ามีส่วนเกี่ยวข้องในการกระเบิดฐานที่ตั้งของกองทัพไนจีเรียและถูกตัดสินประหารชีวิตในแอมเฮนเทีย แต่คำพิพากษาถูกยกเลิกเมื่อมีผู้นำคนใหม่ขึ้นมาปกครองประเทศ การต่อสู้ที่ยาวนานเพื่อความยุติธรรมและความต้องการของซอยอินกาสำหรับประชาธิปไตยในไนจีเรียยังคงมีอยู่จนถึงทุกวันนี้⁷

ประวัติของซอยอินกามีความคล้ายคลึงกับตัวละครเอก กล่าวคือ ตัวละครเอกออเฟียพยายามต่อสู้กับความไม่ยุติธรรมในสังคมและมุ่งมั่นในการออกตามหาคนรัก ซึ่งถูกจับตัวไปขังไว้ในคุก ออเฟียเดินทางมาพบไอริสที่ไม่ได้สติและถูกขังในคุก ต่อมาเธอก็ถูกตีจนสลบและนำมาขังร่วมกับไอริสในคุกเทอโมโกะที่อยู่ในเขตคันทัว (Kuntua) ชื่อของสถานที่คุมขังคล้ายกับชื่อสถานที่ที่ซอยอินกาถูกจับช่วงสงครามโบอาฟราซึ่งมีชื่อว่า Kaduna หลังจากนั้นอีกสองปีเขาจึงได้รับการปล่อยตัวออกมา⁸ การแสวงหาไอริสคนรักสะท้อนถึงตัวผู้เขียนที่ต้องการแสวงหาความสงบสุขให้เกิดขึ้นในสังคมโดยอาศัยการถ่ายทอดผ่านตำนานออร์เฟอุส สิ่งที่ผู้เขียนต้องเผชิญในการเรียกร้องต่อสู้ในสังคมเปรียบเทียบกับสภาพสังคมที่มีความป่าเถื่อนโหดร้าย มีการใช้ความรุนแรงแก้ปัญหาในบทประพันธ์

4.1.4 ซินเทีย วอยท์

ซินเทีย วอยท์เกิดวันที่ 25 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1942 ในเมืองบอสตัน มลรัฐแมสซาชูเซต วอยท์มีพี่น้องทั้งหมด 4 คน เธอเรียนจบมาทางด้านครูและเริ่มทำงานด้วยการเป็นนักโฆษณา และเลขานุการจนกระทั่งได้มาเป็นครูสอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมในรัฐแมริแลนด์ ชีวิตครอบครัวเป็นสิ่งที่มียุทธศาสตร์งานเขียนของวอยท์ วอยท์เริ่มมีแนวทางการเขียนหนังสือเมื่อเธอเรียนอยู่ชั้นมัธยมปลาย โดยเริ่มจากการเขียนเรื่องสั้นและบทกวี วอยท์ได้รับรางวัลเกี่ยวกับวรรณกรรมเยาวชนมากมาย และรางวัลที่ทำให้วอยท์เป็นที่รู้จักคือรางวัล Newberry Medal จากนวนิยายเรื่อง *Dacey's Song* และรางวัล Young Reader's Award จากนวนิยายเรื่อง *Izzy, Willy-Nilly* นวนิยายของวอยท์ไม่เพียงแต่จะมีตัวละครเอกเป็นผู้หญิง

⁷ Lars Gylenston. "The Nobel Prize in Literature 1986" [On line]. Available from:// <http://www.nobelprize.org/literature/laureates/1986/presentation-speech.htm> [2003, June 24].

⁸ Derek Wright, "Wole Soyinka," in *African Literature*, ed. C. Brian Cox (New York: Charles Scribner's Sons, 1997), pp. 807-831.

เท่านั้นแต่ยังเสนอเรื่องราวในสังคมอเมริกันร่วมสมัย เช่น ปัญหาของเด็กที่ถูกทอดทิ้ง ปัญหาครอบครัวจากเรื่อง *Homecoming* ปัญหาเรื่องความเชื่อมั่นในตนเองจากเรื่อง *Izzy, Willy-Nilly* ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนในเรื่อง *Tell Me if the Lovers are Losers*⁹ การทำงานเป็นครูทำให้เธอได้ใกล้ชิดกับเด็กมากขึ้นจนมองเห็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับเยาวชน เมื่อเธอเริ่มเขียนหนังสือ เธอจึงเลือกนำสิ่งที่ใกล้ตัวมานำเสนอ นวนิยายของเธอจึงสะท้อนปัญหาต่างๆ ที่เด็กต้องเผชิญ รวมทั้งการแสดงออกผ่านทางตัวละครเอกที่เป็นผู้หญิงที่มีความสามารถเท่าผู้ชาย การสร้างตัวละครเอกให้เป็นผู้หญิงในหนังสือหลายๆ เรื่องของวอยท์เป็นการแสดงให้ทุกคนเห็นว่าผู้หญิงมีความสามารถไม่แพ้ผู้ชาย ผู้หญิงสามารถลุกขึ้นมาปกป้องผู้ชาย ลบภาพความอ่อนแอของผู้หญิงในความคิดของคนทั่วไป

4.1.5 ซัลมาน รูซดี

ซัลมาน รูซดีเป็นนักเขียนและนักวิจารณ์ที่มีชื่อเสียง เกิดที่เมืองบอมเบย์ ประเทศอินเดีย ในวันที่ 19 มิถุนายน ค.ศ. 1947 ครอบครัวของเขาเป็นชนชั้นกลางที่มีการศึกษาดี ในปี ค.ศ. 1964 ครอบครัวของเขาย้ายไปอยู่ที่ปากีสถาน รูซดีจบการศึกษาจาก King's College มหาวิทยาลัย Cambridge ปี ค.ศ. 1968 เข้าทำงานด้านวิทยุโทรทัศน์ที่ปากีสถาน รวมทั้งเป็นนักแสดงของกลุ่ม Oval House ใน Kennington หลังจากนั้นได้ทำงานอิสระให้กับ Ogilvy and Mather และ Charles Barker เมื่อได้ศึกษาประวัติของรูซดีจะพบว่าตัวละครหรือเหตุการณ์ในนวนิยายเรื่อง *The Ground Beneath Her Feet* นี้มีส่วนที่คล้ายกับชีวิตของรูซดี กล่าวคือ รูซดีเกิดในปีที่อินเดียได้รับเอกราชจากอังกฤษ และเกิดความไม่สงบตามมาภายหลัง ทำให้ครอบครัวของเขาต้องย้ายไปอยู่ที่ปากีสถาน นวนิยายเรื่องนี้เปิดเรื่องด้วยเหตุการณ์แผ่นดินไหวซึ่งคร่าชีวิตของวินาไปในวันที่ 14 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1989 ซึ่งเป็นวันเดียวกับที่รูซดีถูกประกาศต่อต้านจากกลุ่มคนนับถือศาสนาอิสลามภายหลังจากนวนิยายเรื่อง *The Satanic Verse* ออกเผยแพร่ รูซดีถูกกล่าวหาว่าเป็นคนโจมตีศาสนาอิสลามจนเกิดการต่อต้านนำโดยอะยาโตะลา โคไมนีผู้นำประเทศอิหร่าน¹⁰ ทำให้เขาไม่สามารถใช้ชีวิตตามปกติ ต้องอยู่อย่างหลบซ่อนเนื่องจากถูกปองร้ายจากกลุ่มคนที่คลั่งศาสนาแม้ว่ารูซดีจะได้รับคำคุ้มครองจากรัฐบาลอังกฤษก็ตาม ตัวละครอีกตัวที่

⁹ Barnard Caldwell. "Cynthia Voigt." [Online]. Available from: <http://www.acsu.buffalo.edu/~charnard/Voigt.html> [3 March, 2004].

¹⁰ "Iranian Hardliness revive Rushdie fatwa" [On line]. Available from: <http://www.smh.com.au/articles/2003/02/16/1045330471510.html> [2003, Feb 17].

สะท้อนชีวิตของรุชดีได้แก่คู่มือผู้เล่าเรื่องในนวนิยายเรื่องนี้ คู่มือเกิดในปี ค.ศ. 1947 ซึ่งเป็นปีเกิดของรุชดีและยังเป็นปีที่อินเดียได้รับเอกราชจากอังกฤษ คู่มือเป็นตัวละครที่ไม่รู้ว่าตนเองควรอยู่ที่ใด แม้ว่าเขาจะคิดถึงอินเดียแต่ก็ไม่สามารถอยู่ในอินเดียได้ คล้ายกับรุชดีที่มีภาพความทรงจำที่ดีเกี่ยวกับบอมเบย์ซึ่งเป็นเมืองที่เขาอาศัยอยู่ในวัยเด็กแต่เขาไม่สามารถอยู่ได้เนื่องจากปัญหาทางการเมืองจนต้องย้ายไปอยู่ที่ปากีสถานและอังกฤษ ดังจะเห็นได้จากรุชดีได้แบ่งครึ่งนวนิยายออกเป็นสองส่วนโดยเหตุการณ์ส่วนแรกเกิดขึ้นในอินเดีย ส่วนครึ่งหลังนั้นเหตุการณ์เกิดขึ้นในอังกฤษ อเมริกา และเม็กซิโก ในนวนิยายเรื่อง *The Ground Beneath Her Feet* รุชดีใช้ฉากเมืองบอมเบย์เสนอภาพความทรงจำในวัยเด็กผ่านตัวละครคู่มือหรือราย

“When you grow up as I did, in a great city, during what just happens to be its golden age, you think of it as eternal. Always was there, always will be. The grandeur of the metropolis creates the illusion of permanence.”¹¹

และ

(...) and I remember a couple of Navjotes spent guzzling food served on the leaves of plantation trees, several Holis drenched in colour..., the pungent mingled of putrefaction and hope. Forget Mumbai. I remember Bombay.¹²

ตัวละครรายเดินทางไปชนบทของอินเดียเพื่อสืบหาข้อคดีโกงของนักการเมืองชื่อพิโล ดูวาลา (Piloo Doodhwala) การเดินทางครั้งนี้ของรายเหมือนกับเป็นการบอกลาประเทศบ้านเกิดของเขา เพราะเขาไม่สามารถอยู่ในอินเดียได้อีกต่อไป หลังจากที่เขาเปิดโปงแผนการโกงกินของนักการเมืองใหญ่จนโดนขู่ปองร้ายเขาจึงต้องเดินทางออกจากอินเดียแม้ว่าเขาจะไม่อยากไปก็ตาม คล้ายกับชีวิตของรุชดีในขณะที่เขาได้ย้ายไปปากีสถานเนื่องจากปัญหาทางการเมืองในประเทศ แล้วก็ย้ายไปที่อังกฤษ ความรู้สึกที่ต้องจากอินเดียไปจึงเป็นสิ่งที่เจ็บปวดสำหรับเขา

¹¹Salman Rushdie, *The Ground Beneath Her Feet* (New York: Vintage, 1999), p. 78.

¹²Ibid., pp. 157-158.

The day doesn't pass when I don't think of India, when I don't remember childhood scenes.¹³

เมื่อศึกษาภูมิหลังของนักเขียนจะพบว่าเหตุการณ์ที่เคยประสบหรือชีวิตส่วนตัวล้วนสะท้อนออกมาให้เห็นในงานของนักเขียนเหมือนดังเช่นนักเขียนที่เคยตกอยู่ภายใต้การปกครองแบบอาณานิคมทั้งรัฐดีและชอยอินกา นักเขียนทั้งสองคนนี้ล้วนเคยสัมผัสกับเหตุการณ์ความเปลี่ยนแปลงทางการเมือง การต่อสู้ทางความคิด และการเรียกร้องความเป็นธรรมในสังคมมาแล้วทั้งสิ้น จึงไม่ใช่เรื่องน่าแปลกแต่ประการใดที่พวกเขาจะพยายามแสวงหาทิศทางใหม่ในการเรียกร้องความเป็นธรรมด้วยการใช้งานเขียนของตนที่ความบกพร่องทางสังคมและการเมืองที่ได้เคยประสบมาให้อ่านได้รับทราบ ดังเช่นในนวนิยายเรื่อง *The Ground Beneath Her Feet* ของรัฐดีมีการนำกลวิธีการประพันธ์แบบสังคมนิยมมาใช้ เรื่องราวที่น่าเสนาะจึงเป็นเรื่องการเมืองและการสะท้อนแนวคิดของสังคมร่วมสมัย รัฐดีมีมุมมองในเรื่องประวัติศาสตร์และการเมืองแตกต่างออกไป นั่นคือแม้ว่าประวัติศาสตร์จะบอกรากเหง้าที่มาของมวลมนุษย์ แต่จากหน้าของประวัติศาสตร์บางเรื่องก็ไม่อาจจะเชื่อถือได้ทั้งหมด หลังจากได้รับเอกราชจากอังกฤษประเทศอินเดียต้องเข้าสู่ภาวะที่ต้องยืนอยู่ให้ได้ด้วยตนเอง ผู้คนเริ่มหันมาพิจารณาประวัติศาสตร์ของประเทศตนและเพื่อนบ้านเพื่อค้นหาความจริงว่า ก่อนหน้านั้นพวกเขาเคยถูกครอบงำทางความคิดมากน้อยเพียงไร มนุษย์ไม่อาจเรียนรู้ประวัติศาสตร์ที่แท้จริงในโลกได้อย่างเป็นกลางเพราะคนเขียนประวัติศาสตร์ขึ้นเพื่อให้อ่านเชื่ออย่างที่เขายากให้เชื่อ ดังนั้นประวัติศาสตร์ที่แท้จริงอาจไม่มีอยู่ในโลกก็ได้ ประวัติศาสตร์และความเป็นจริงขึ้นอยู่กับมุมมองของคนทั้งสองฝ่ายคือผู้ส่งสารและผู้รับสารที่จะคิดอย่างไร เช่นเดียวกับชอยอินกาที่ได้สะท้อนภาพสงครามโบอาฟราผ่านการจลาจลที่เกิดขึ้นในเมืองในนวนิยายเรื่อง *Season of Anomy* เพื่อให้ผู้อ่านตระหนักถึงความไม่ยุติธรรมที่เกิดขึ้นในสังคม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4.2 บริบททางสังคม

สังคมและวัฒนธรรมมีอิทธิพลต่อวรรณกรรมหลายประการ ผู้สร้างวรรณกรรมเป็นผลผลิตหนึ่งของสังคมและวัฒนธรรม และในทำนองเดียวกันผู้อ่านก็เป็นผลผลิตอีกหน่วยหนึ่งของสังคม ความสัมพันธ์ของวรรณกรรมกับสังคมจึงมีความใกล้ชิดกันจนไม่สามารถจะแยกออกจาก

¹³ibid., p. 416.

กันได้ หากพิจารณาสังคมในฐานะที่เป็นแหล่งสะสมวัตถุดิบที่ผู้สร้างวรรณกรรมหยิบฉวยมาใช้ในงานเขียนด้วยแล้วก็จะยิ่งพบว่าสังคมเป็นแหล่งสะสมวัตถุดิบอันสำคัญของนักเขียน¹⁴ วรรณกรรมสะท้อนภาพของสังคมและการเมืองในด้านของชีวิตความเป็นอยู่ ค่านิยม ความเชื่อ วัฒนธรรม ประเพณี การศึกษา ระบบเศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง ในที่นี้จะแบ่งการวิเคราะห์หรือออกเป็น 2 ประเด็นคือสภาพสังคมและสภาพการเมืองการปกครอง

4.2.1 สภาพสังคม

การศึกษาสภาพสังคมที่ปรากฏในวรรณกรรมที่นำมาศึกษาสามารถแบ่งหัวข้อได้เป็น การตื่นตัวของการสร้างงานศิลปะรูปแบบใหม่ในฝรั่งเศส การแบ่งแยกทางเชื้อชาติในสังคมทางใต้ของสหรัฐอเมริกา ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในสังคม ปัญหายาเสพติดในสังคมอเมริกา การเปลี่ยนแปลงสถานะภาพของผู้หญิงอินเดียภายหลังที่ได้รับเอกราช

4.2.1.1 *Orphée* : การตื่นตัวของการสร้างศิลปะรูปแบบใหม่ในฝรั่งเศส

ก๊อกโตเป็นศิลปินชาวฝรั่งเศสที่มีชื่อเสียงและพยายามที่จะเป็นศิลปินแนวหน้าของฝรั่งเศส เขาจึงทำงานอย่างหนักทั้งงานเขียนหนังสือและวาดภาพ ลักษณะเด่นของก๊อกโตคือความสามารถในการนำความเรียบง่ายมาถ่ายทอดให้เห็นความงามเพราะก๊อกโตเชื่อว่าสิ่งที่ยิ่งงามที่สุดยังมีความงามซ่อนอยู่ ในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 มีการตื่นตัวของงานประเภทยานดาและเซอร์เรียลลิสต์ซึ่งได้รับอิทธิพลจากกลุ่มดาตาและพัฒนาต่อเพื่อต่อต้านความไร้สาระของสงคราม ทำให้ผู้คนให้ความสนใจเป็นอย่างมาก ก๊อกโตก็เป็นอีกคนที่ชอบแสวงหาสิ่งใหม่ๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องแนวคิดหรือวิธีการใหม่ๆ มาใช้ในงานเขียนของตน แต่เขาไม่ได้เข้าร่วมกลุ่มกับพวกเซอร์เรียลลิสต์ เขาสร้างงานที่มีความแปลกใหม่ออกมา ก๊อกโตนำแนวการเขียนใหม่ๆ มาใช้ในงานของตน หลังจากนั้นไม่นานบทละครเรื่อง *Orphée* ก็ออกมา มีรูปแบบการนำเสนอและแนวคิดเหมือนลักษณะงานแบบเซอร์เรียลลิสต์ แต่กลุ่มเซอร์เรียลลิสต์ไม่นับเขาเข้ากลุ่ม เขาจึงถูกต่อต้านและถูกกล่าวหาว่าพยายามที่จะทำตัวให้เป็นพวกเซอร์เรียลลิสต์ เหตุการณ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นผ่านทางตัวละครเอกทั้งในบทละครและบทบาทยนตร์ ออร์เฟเป็นกวีที่พยายามหาสิ่งใหม่ๆ เพื่อใช้ในการสร้างงาน เขาได้รับความชื่นชมจากทุกคนอยู่แล้วจนเมื่อเขาได้พบกับม้า ออร์เฟก็จะทิ้งทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อรอคอยฟังการเคาะจังหวะของม้า ส่วนในบทบาทยนตร์ ออร์เฟอุสก็สนใจฟังแต่การกระจายเสียงทางวิทยุในรถยนต์ของปรีนเซส ทั้งคู่ นำข้อความที่ตนได้ยิน

¹⁴ สมพร มั่นตะสุต, *วรรณกรรมสังคมและการเมือง* (กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์, 2524), หน้า 1-2.

ไปส่งเข้าประกวดและถูกกล่าวหาว่าไปขโมยงานคนอื่นมา การสร้างงานที่แปลกนี้สร้างความไม่พอใจให้แก่กลุ่มเซอร์เรียลลิสต์โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อก็อกโตสร้างภาพยนตร์เรื่อง *The Blood of Poet (Le Sang du poète)* ในปี ค.ศ. 1930 กลุ่มเซอร์เรียลลิสต์กล่าวหาว่าก็อกโตพยายามทำให้คนเข้าใจว่าตนเป็นพวกเซอร์เรียลลิสต์และลอกเลียนแบบงานของ Bunuel¹⁵ ภาพยนตร์เรื่อง *The Blood of Poet* ได้ถ่ายทอดภาพความฝันด้วยการเล่าเรื่องที่แปลกใหม่จากงานในยุคเดียวกัน แนวคิดของภาพยนตร์เรื่องนี้มาจากบทกวีชื่อ *The Angel Heurtebise* ของก็อกโต แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างจิตสำนึกและจิตใต้สำนึก สิ่งที่เห็นกับสิ่งที่ไม่เห็น ภาพยนตร์ของก็อกโตมีความแปลกจนมีนักวิจารณ์จัดให้เป็นภาพยนตร์แนวเซอร์เรียลลิสต์ แต่ไมเคิล ชาร์ลส์ ป็อบคิน กล่าวว่าการจัดภาพยนตร์ของก็อกโตให้อยู่ในกลุ่มเซอร์เรียลลิสต์นั้นค่อนข้างจะคลุมเครือ เพราะแนวคิดของก็อกโตตรงข้ามกับกลุ่มเซอร์เรียลลิสต์อย่างสิ้นเชิง มีเพียงรูปแบบการนำเสนอเท่านั้นที่คล้ายกัน¹⁶

ก็อกโตกลับมาสร้างภาพยนตร์อีกครั้งในปี ค.ศ. 1950 เรื่อง *Orphée* ยังคงนำตำนานออร์เฟอุสมาใช้เพื่อถ่ายทอดลักษณะของกวีที่พยายามแสวงหาและสร้างงานที่มีความแปลกใหม่ ภาพยนตร์ของก็อกโตยังคงเสนอความแปลกประหลาดในการเดินทางจากโลกของคนเป็นเข้าสู่โลกของคนตายผ่านทางกระจกที่เป็นประตูเชื่อมโลกทั้งสอง ความแปลกนี้ทำให้ก็อกโตได้รับการยกย่องมากว่าเป็นผู้ที่มีอิทธิพลต่อกลุ่ม French New Wave ซึ่งถือกำเนิดมาในช่วงหลังการปฏิวัติอุตสาหกรรมภาพยนตร์ฝรั่งเศสในปี ค.ศ. 1947 มีกลุ่มนักวิจารณ์รวมตัวกันเรียกร้องให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านเนื้อหาและการนำเสนอ โจมตีกลุ่มคนทำภาพยนตร์เก่าๆ ที่เสนอแต่สิ่งที่ซ้ำซากและไม่เคยแสดงความรับผิดชอบใดๆ ต่อสังคม กลุ่มคลื่นลูกใหม่นี้จึงพลิกโฉมหน้าของวงการภาพยนตร์ในฝรั่งเศสช่วงปลายทศวรรษที่ 50 ลักษณะสำคัญของภาพยนตร์ในกลุ่มนี้ที่ถือเป็นแบบฉบับเฉพาะตัวนั้นปรากฏให้เห็นเด่นชัดในหลากหลายรูปแบบ เป็นต้นว่า บทภาพยนตร์ไม่จำเป็นต้องเดินตามลำดับของการเล่าเรื่อง ภาพยนตร์อาจจะพาคนดูเข้าไปอยู่ในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งได้โดยที่ไม่ต้องแนะนำให้ผู้ดูรู้ตัวล่วงหน้า แรงจูงใจหรือเหตุผลในการกระทำของตัวละครอาจจะไม่มีคำอธิบาย และบางครั้งคนดูอาจจะไม่มีโอกาสได้เห็นบทสรุปที่เด่นชัด ผู้กำกับ

¹⁵ วิรุณ ตั้งเจริญ, *ศิลปะร่วมสมัย* (กรุงเทพฯ:วิมวอลคาร์ต, 2527), หน้า 128.

¹⁶ Michael Charles Popkin, "The Orpheus Story and The Film of Jean Cocteau," [CD-Rom].

แนวหน้าของกลุ่มคลื่นลูกใหม่ฝรั่งเศสได้แก่ ฟรองซัวส์ ทรูฟโฟต์ซึ่งได้รับอิทธิพลแนวความคิดในการสร้างมาจากก๊อโตเช่นกัน¹⁷

4.2.1.2 *Orpheus Descending*: ความรู้สึกแปลกแยกในสังคมทางใต้ของสหรัฐอเมริกา

เทเนเนสซี วิลเลียมส์นำบรรยากาศของเมืองทางใต้ที่เขาเกิดและคุ้นเคยมาเป็นฉากในงานเขียนหลายเรื่องของเขา รวมทั้งในบทละครเรื่อง *Orpheus Descending* บทละครเรื่องนี้เขียนขึ้นมาใหม่ในปี ค.ศ. 1957 ผู้เขียนสะท้อนสภาพปัญหาความรู้สึกแปลกแยกในสังคมที่ผู้เขียนอยู่ การรังเกียจคนดำนี้มีอยู่มากในรัฐทางใต้ของสหรัฐอเมริกา เช่น มิสซิสซิปปี จอร์เจีย ฯลฯ ปัญหาที่ทวีความรุนแรงมากขึ้นหลังจากเกิดสงครามกลางเมืองในช่วงปี ค.ศ. 1860-1865 เทเนเนสซี วิลเลียมส์เป็นคนเชื้อสายทางใต้ เขาได้รับรู้ประวัติศาสตร์การใช้ความรุนแรงกับแรงงานทาส จึงนำปัญหานี้ถ่ายทอดออกมาในงานของตนโดยใช้ฉากบรรยายตอนเปิดเรื่องว่าบทละครเรื่องนี้เกิดขึ้นในเมืองเล็ก ๆ ทางใต้ ซึ่งเป็นที่รู้กันว่าเป็นสังคมที่คนขาวเหยียดผิวคนดำ เทเนเนสซี วิลเลียมส์มองว่าปัญหาที่เกิดขึ้นสะท้อนให้เห็นความแปลกแยกที่เกิดขึ้นในสังคมเพียงเพราะความแตกต่างทางเชื้อชาติและผิวพรรณและการประพฤติปฏิบัติตัวที่แตกต่างไปจากคนส่วนใหญ่ในสังคม ความแปลกแยกนี้เห็นได้จากตัวละครในเรื่องที่แสดงอาการรังเกียจเมื่อพบเห็นคนที่ประพฤติตนแตกต่างไปจากคนส่วนใหญ่ คนผิวดำในบทละครเรื่องนี้ได้รับการปฏิบัติเหมือนเป็นที่ยังเกียจของสังคม ไม่มีใครอยากพูดจาและเข้าใกล้ ดังเช่น เมื่อมีคนผิวดำเข้ามาในบ้านของเลดี้ คนผิวดำในร้านตะโกนไล่คนดำให้ออกไปจากร้าน บางคนก็หนีขึ้นไปชั้นบน อีกทั้งการแสดงอาการรังเกียจคนผิวดำยังแสดงออกมาทางคำที่ใช้เรียกคนผิวดำว่า Nigger ซึ่งเป็นคำที่ใช้แสดงการดูถูกดูแคลันเห็นได้จากที่เจบและบิวลาห์เรียกคนผิวดำ การแบ่งแยกทางเชื้อชาติยังคงทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ จนกระทั่งคนผิวดำไม่ต้องการที่จะอยู่ร่วมในสังคมกับคนผิวดำ จึงมีการขับไล่ไม่ให้คนดำอยู่ในเมือง ไม่เพียงแต่คนผิวดำซึ่งคนในสังคมรังเกียจ คนที่ทำตัวแปลกแยกไปจากสังคมก็ถูกมองว่าเป็นตัวประหลาดเช่นกันเช่นคารอลที่มักจะปฏิบัติตัวแตกต่างไปจากคนอื่น ขอบคบหาสมาคมกับคนดำ ทุกคนในเมืองต่างพากันหวาดกลัวเธอและขับไล่ไม่ให้เธออยู่ในเมือง การขับไล่คนที่แตกต่างจากตนให้ออกไปนั้นสะท้อนให้เห็นถึงความรู้สึกแปลกแยกของคนในสังคมดังเห็นได้จากคำพูดของบิวลาห์

¹⁷ Frank E. Beaver, *On Film: A History of the Motion Picture* (New York: McGraw-Hill, 1983), p.189.

Beulah: (...) You can't ostracize a person out of this country unless everybody cooperates. (...) ¹⁸

4.2.1.3 *Season of Anomy* และ *The Ground Beneath Her Feet*: ปัญหา การทุจริต คอร์รัปชันในสังคม

ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในสังคมพบในนวนิยายเรื่อง *Season of Anomy* และนวนิยายเรื่อง *The Ground Beneath Her Feet* ผู้แต่งทั้งสองคนเป็นนักเขียนที่เคยตกอยู่ภายใต้การปกครองแบบอาณานิคมจึงต้องการสะท้อนให้เห็นปัญหาของการตกเป็นอาณานิคม แม้ว่าภายหลังจะได้รับเอกราชแต่ปัญหายังคงอยู่ในสังคม สิ่งหนึ่งที่ประเทศที่ปกครองทิ้งไว้ให้แก่ประเทศที่ตนปกครองก็คือระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม สังคมจึงเกิดการแก่งแย่งแข่งขันเพื่อที่จะหาเงินให้ได้มากที่สุดโดยไม่ได้คำนึงถึงความถูกต้อง ประกอบกับสภาพการเมืองที่ยังวุ่นวายไม่ลงตัวภายหลังจากที่ได้รับเอกราชก็เป็นส่วนที่ช่วยให้ผู้ที่มีอำนาจในสังคมแสวงหาผลประโยชน์จากความวุ่นวายนี้ สภาพสังคมที่มีแต่การทุจริตคอร์รัปชันเห็นได้ชัดในนวนิยายทั้งสองเรื่อง ซอยอินกานำประวัติศาสตร์ทางเศรษฐกิจของประเทศมาใช้อธิบายสภาพสังคมในนวนิยายของเขา กล่าวคือเมื่ออังกฤษเข้ามาปกครองไนจีเรีย อังกฤษได้นำทรัพยากรน้ำมันออกไปจากประเทศเป็นจำนวนมาก ภายหลังเมื่อได้ให้เอกราชแก่ไนจีเรีย สภาพสังคมจึงประสบปัญหาภาวะเศรษฐกิจที่เค็ดร่อนขาดแคลนเนื่องจากไม่มีทรัพยากรที่เพียงพอ สินค้าในประเทศก็มีราคาสูงขึ้นเพราะพ่อค้าักตุนสินค้าและมีการคดโกงเพื่อหากำไร¹⁹ ปัญหาทุจริตและคอร์รัปชันเป็นสิ่งที่สามารถพบเห็นได้ในสังคม ซอยอินกาจึงนำเหตุการณ์เหล่านี้มาถ่ายทอดในนวนิยายเรื่อง *Season of Anomy* เช่นมีการปลอมปนโกโก้หรือการรับเงินสินบนของเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อช่วยสืบคนที่หายตัวไป สภาพสังคมมีแต่ความป่าเถื่อนโหดร้ายทารุณ มีการฆ่าฟันอย่างเหี้ยมโหด และสภาพการเมืองมีแต่ความกดขี่และเผด็จการ ซอยอินกาได้ดัดแปลงตำนานออริเฟอุสเรื่องการตามหาคนรักในนรกมาใช้เปรียบเทียบโดยเปรียบสถานที่ที่คุมขังเป็นเสมือนนรก ไอรียิสถูกขังในคุกที่ภายในแบ่งเป็นสามเขตได้แก่เขตของคนบ้า คนที่เป็นโรคเรื้อน และเขตที่ขังนักโทษ ทั้งสามเขตนี้เป็นการแสดงถึงสภาพสังคมในขณะนั้น

¹⁸ Tennessee Williams, *Orpheus Descending: Two Plays...with Battle of Angles* (New York: New Directions, 1958), p. 52.

¹⁹ ไพฑูริย์ ดัสเช่, *โฉมหน้าแอฟริกา* (กรุงเทพฯ: ดวงกมล, 2517), หน้า 256.

The prison yard lepers, viperous and chastened, predatory and hunted. (...) One sat with a blanket round his shoulders and a headgear, clearly improvised to resemble a turban or wig. Another held his audience in rapt attention full of urbane gesture and flourishes.²⁰

วรรณกรรมอีกเรื่องซึ่งได้มีการนำปัญหาการทุจริตนี้มากล่าวถึงได้แก่นวนิยายเรื่อง *The Ground Beneath Her Feet* รุชดีนำเสนอบัญหานี้ผ่านตัวละครที่กระทำเรื่องทุจริตคอร์รัปชั่นคล้ายคลึงกับเรื่องที่เกิดขึ้นจริงในประวัติศาสตร์ เหตุการณ์การทุจริตคอร์รัปชั่นที่เกิดขึ้นจริงในอินเดียได้แก่กรณีการทุจริตอาหารสัตว์ในปี ค.ศ. 1997-1998 เหตุการณ์นี้มีนักการเมืองคือ ลาลู ปราสาท ยาดาฟ (Laloo Prasad Yadav) ซึ่งดำรงตำแหน่งเป็นรัฐมนตรีของรัฐพิหารซึ่งอยู่ทางตะวันออกเฉียงเหนือของอินเดียเป็นผู้ที่มีส่วนรู้เห็นในการทุจริตโกงเงินจากรัฐบาล เขาสามารถโกงเงินได้เป็นจำนวนมากด้วยการนำเข้าหญ้าแห้งที่มีราคาสูงจากต่างประเทศและได้รับเงินช่วยเหลือจากรัฐบาลมากกว่าราคาท้องตลาด รุชดีนำเหตุการณ์นี้มาถ่ายทอดตั้งจะเห็นจากตัวละคร พิโล ดูวาลา (Piloo Doodhawala) ผู้เป็นเจ้าของฟาร์มแพะในรัฐมหาราษฏระ ต่อมาเมื่อมีบริษัทนม Exwyzee มาเปิดในบอมเบย์และสัญญาว่าจะแบ่งผลกำไรและผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพที่ดีที่สุดให้แก่รัฐ ธุรกิจของพิโลจึงเริ่มประสบปัญหาเนื่องจากเกิดคู่แข่งทางเศรษฐกิจ พิโลจึงเริ่มติดสินบนเจ้าหน้าที่และกล่าวหาว่าบริษัทนม Exwyzee เป็นต้นเหตุให้หมแพะของเขาได้รับสารปนเปื้อน รวมทั้งพิโลยังมีความสนิทสนมกับนักการเมืองที่มีชื่อเดียวกับบุคคลจริงในประวัติศาสตร์คือ Laloo Prasad Yadav ซึ่งได้ช่วยเหลือให้พิโลได้รับเงินชดเชยจากรัฐบาลเป็นจำนวนมาก การทุจริตคดโกงนี้เกิดขึ้นอย่างแพร่หลายในสังคมอินเดียและทำให้สภาพสังคมและเศรษฐกิจเกิดความวุ่นวายและช่องว่างระหว่างคนรวยและคนจนเพิ่มมากขึ้น

4.2.1.4 Orfe: ปัญหายาเสพติดติดในสังคมอเมริกา

วอยท์ต้องการสะท้อนสภาพสังคมอเมริกาที่มีปัญหาเรื่องยาเสพติดอยู่ล้อมรอบเยาวชนของประเทศ ดังเช่นยุริคนรักของออร์เฟและกลุ่มเพื่อนของยุริซึ่งติดยา แม้ว่ายุริจะสามารถเลิกใช้ยาได้ช่วงหนึ่งแต่สุดท้ายก็ต้องกลับไปใช้อีกครั้ง วอยท์แสดงให้เห็นว่ายาเสพติดเป็นมอมเมาเยาวชน ทางแก้ปัญหามองทางหนึ่งนั่นคือการสร้างให้เยาวชนมีความเชื่อมั่นในตนเอง เยาวชนมีสิทธิเลือกที่จะไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับสิ่งเหล่านี้ดังเช่นที่ออร์เฟไม่ได้ติดยาตามยุริไปด้วย

²⁰ Wole Soyinka, *Season of Anomy* (New York: The Third Press, 1973), p. 311.

การปลูกฝังจิตสำนึกให้แก่เยาวชนให้มีความเชื่อมั่นในตนเองจะเป็นปัจจัยอันดับแรกที่จะป้องกันเยาวชนจากปัญหานี้ อีกทั้งเสนอทางเลือกอื่นให้แก่เยาวชนให้หันมาหากิจกรรมอื่นแทนที่จะปล่อยเวลาให้ว่างเปล่าประโยชน์อย่างเช่นการเล่นดนตรีเหมือนตัวละครเอกในนวนิยาย ดังจะเห็นว่าออร์เฟ่มักจะย้ำกับสมาชิกในวงเสมอว่าห้ามเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดถ้าต้องการจะเป็นสมาชิกในวงต่อไป

4.2.1.5 *Orfe* และ *The Ground Beneath Her Feet*: การเปลี่ยนแปลงสถานภาพของผู้หญิง

การเปลี่ยนแปลงสถานภาพของผู้หญิงปรากฏในวรรณกรรม 2 เรื่อง ได้แก่ นวนิยายเรื่อง *Orfe* และ *The Ground Beneath Her Feet* ในนวนิยายเรื่อง *Orfe* ผู้แต่งสร้างตัวละครเอกให้เป็นผู้หญิง แม้ว่าออยท์จะปฏิเสธว่าตนไม่ใช่ นักเขียนแนวสตรีนิยม แต่เมื่อพิจารณาจากงานเขียนส่วนใหญ่ของเธอพบว่ามีความโน้มเอียงให้การสนับสนุนความสามารถของผู้หญิงและต่อต้านอำนาจของเพศชาย ในนวนิยายเรื่อง *Orfe* เมื่อออร์เฟ้ออกมาจากวงแจ๊ค แอนด์ เดอะ แจ็คเกต (Jack and The Jacket) ซึ่งเป็นวงดนตรีที่มีหัวหน้าวงเป็นผู้ชายและโกงเงินของเธอ ออร์เฟ้จึงออกมาตั้งวงดนตรีใหม่และคัดเลือกสมาชิกในวงส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง ได้แก่ เกรซ ฟิลดอน (Grace Phildon) เล่นเบส วิลลี่ เกรซ (Willie Grace) และคนสุดท้ายเป็นผู้ชายคือ เรย์ (Ray) ในตอนแรกออร์เฟจะไม่รับเข้าร่วมวงและทุกคนในวงเห็นด้วย มีเพียงเอนนี่ที่คัดค้าน และต้องการให้เรย์ทดสอบก่อนที่จะตัดสินใจว่าจะรับเข้าร่วมวงหรือไม่

Why not just try? Because he's not female? Or Black I don't understand.²¹

เอนนี่แสดงให้เห็นว่าในสังคมยังมีความคิดเรื่องการแบ่งแยกทางเพศอยู่ ผู้หญิงมีสิทธิเลือกว่าจะให้ผู้ชายร่วมงานด้วยหรือไม่ และสิ่งที่แสดงให้เห็นว่าผู้หญิงมีอำนาจเหนือผู้ชายอีกอย่างคือ เรย์ยอมที่จะเพิ่มชื่อกลางของตนเองเป็น Grace เพื่อให้สอดคล้องกับสมาชิกผู้หญิง 2 คนของวงที่มีนามสกุลเดียวกัน

²¹ Cynthia Voigt, *Orfe* (New York: Simon Pulse, 1992), p. 58.

"Listen, I can change my name." He said. It's easy. I just did it, added a middle name.²²

วรรณกรรมอีกเรื่องหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของสตรีที่เปลี่ยนแปลงไปคือนวนิยายเรื่อง *The Ground Beneath Her Feet* หลังจากอังกฤษเข้ามาปกครองอินเดียก็นำ ค่านิยม ความคิด วัฒนธรรมของตนมาเผยแพร่ในดินแดนที่ตนปกครอง ภายหลังจากอินเดียได้รับเอกราช สิ่งเหล่านี้ยังคงฝังรากและกลมกลืนอยู่ในสังคมไม่ว่าจะเป็นสิ่งก่อสร้าง ระบบการปกครอง ตลอดจนสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปจากวิถีดั้งเดิมของอินเดีย ในนวนิยายเรื่อง *The Ground Beneath Her Feet* นี้จะพบเห็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคมได้อย่างชัดเจน ได้แก่ สถานภาพของผู้หญิงอินเดียที่มีความแตกต่างไปจากเดิม สังคมอินเดียเป็นสังคมที่กดขี่และมีความเข้มงวดกับผู้หญิงเป็นอย่างมากและไม่เปิดโอกาสให้ผู้หญิงได้มีสิทธิในเรื่องต่างๆ ในสังคม แม้กระทั่งในครอบครัวผู้หญิงก็ไม่มีปากมีเสียง ช่วงก่อนได้รับเอกราชความสัมพันธ์ระหว่างชายกับหญิงเป็นสิ่งที่ถูกควบคุมอย่างเข้มงวด "And this in the far-off 1950s! In "underdeveloped" India, where boy-girl relations were so strictly controlled!"²³ หลังจากได้รับเอกราชจากอังกฤษประกอบกับค่านิยมที่อังกฤษได้นำมาเผยแพร่ในสังคมอินเดีย ทำให้กฎระเบียบข้อบังคับ ความเข้มงวดเริ่มลดลง ดังจะเห็นจากการบรรยายของรายเกี่ยวกับสถานภาพของผู้หญิงอินเดียที่เริ่มดีขึ้น สังคมเปิดโอกาสให้ผู้ชายและผู้หญิงสามารถคบหากันได้อย่างเปิดเผยมากขึ้นไม่ถูกจำกัดเหมือนดังเช่นในอดีต ตัวละครที่สะท้อนให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงนี้ได้แก่สเปนตาและวินาซึ่งผู้แต่งแสดงให้เห็นความแตกต่างกันอย่างชัดเจนเมื่อเทียบกับอดีต ทั้งวินาและสเปนตาปฏิบัติตัวแตกต่างไปจากผู้หญิงอินเดียในอดีต กล่าวคือผู้หญิงอินเดียนั้นสามารถแต่งงานได้เพียงครั้งเดียว ถ้าหากสามีของตนเสียชีวิตก็จะอยู่เพียงลำพังต่อไปไม่สามารถที่จะแต่งงานใหม่ได้ ต่างจากตัวละครในเรื่องคือ สเปนตาซึ่งเป็นภรรยาของเซอร์ดาร์อุส หลังจากเซอร์ดาร์อุสตาย เธอก็แต่งงานใหม่กับเพื่อนของสามีคือลอร์ดเมทวอร์ดซึ่งเป็นคนอังกฤษและได้ย้ายออกจากอินเดียไปอยู่ที่อังกฤษพร้อมกับลูกๆ จนกระทั่งสามีตาย เธอจึงแต่งงานใหม่อีกครั้งเป็นครั้งที่สาม สเปนตาเกิดความรู้สึกว่าสิ่งที่ตนได้ทำนั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้องหรือไม่ การแต่งงานครั้งที่สามนี้เป็นสิ่งที่ผิดศีลธรรมหรือไม่ "But tell me : is a third marriage proof of

²² Ibid., p. 71.

²³ Salman Rushdie, *The Ground Beneath Her Feet*, p. 121.

lax morals?"²⁴ คำนิยามที่มีมาแต่เดิมกำหนดให้ผู้หญิงอินเดียไม่แต่งงานหลังจากสามีตายไป แต่สำหรับเธอกลับแต่งงานใหม่เป็นครั้งที่สาม นอกจากสเปนตายยังมีตัวละครอีกตัวที่แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงด้านสถานภาพของผู้หญิงอินเดีย รุซดีสร้างตัวละครวินาให้เป็นเหมือนตัวแทนของผู้หญิงตะวันตก วินาในนวนิยายเป็นผู้นำหรือผู้ที่มีอำนาจเหนือผู้ชาย วินาเติบโตมาในอเมริกา เมื่ออายุ ได้ 12 ปี เธอย้ายมาอยู่กับพ่อที่อินเดีย ได้พบกับออร์มูสและทั้งคู่รักกัน แต่เธอไม่ได้มีแค่ออร์มูส เธอยังมีความสัมพันธ์ผู้ชายอีกหลายคนเช่นรายซึ่งเป็นทั้งเพื่อนของวินาและของออร์มูส และในวันที่เธอเสียชีวิตเธอก็อยู่กับราอูล ชายชาวเม็กซิกัน การปฏิบัติตัวของวินานั้นขัดต่อกรปฏิบัติตัวของผู้หญิงอินเดียและผู้หญิงทั่วไป วินาไม่ได้ซื่อสัตย์ต่อคนรักเพียงคนเดียวเหมือนผู้หญิงอินเดียในอดีต แต่เป็นตัวแทนของผู้ชายอินเดียที่สามารถมีภรรยาได้หลายคน และเป็นตัวแทนของภาพผู้หญิงอเมริกันที่มีความเป็นอิสระในเรื่องชีวิตคู่เพราะวินาเติบโตมาในอเมริกา ดังจะเห็นจากการที่วินาคบกับผู้ชายหลายคน ไม่เหมือนดังเช่นผู้หญิงอินเดียในอดีต

Once, casually, she had married and divorced, and the list of her lovers was long. In trustingly, though she liked to hint at bisexuality, the list was exclusively male. Professionally unconventional Vina was a traditionalist in this area, at least, though her promiscuity was extreme even by the standards of the times.²⁵

และ

Yes, she says. I'll marry you . I'll spend the rest of my life with you, and you know I will love you. But don't ask me for high fidelity. I'm a lo-fi kind of girl.²⁶

ผู้ชายของวินาทั้งออร์มูสและรายก็ไม่ได้แสดงอาการรังเกียจกับการประพฤติดังของวินาแต่กลับเผื่อรอให้วินากลับมาหาตน สิ่งเหล่านี้เป็นการแสดงให้เห็นว่าผู้ชายทุกคนของวินาต่างก็ยอมรับฐานะของตน นอกจากวินาจะมีบทบาทเป็นผู้ที่มีอำนาจเหนือผู้ชายแล้วเธอยังเป็นผู้นำของคนทั้งโลก การเสียชีวิตของวินาหลังจากเกิดเหตุการณ์แผ่นดินไหวในเม็กซิโกทำให้ผู้คนทั้งโลก

²⁴ Ibid., p. 362.

²⁵ Ibid., p. 247.

²⁶ Ibid., p. 453.

ต่างเสียใจและโศกเศร้ากับการจากไปของเธอเหมือนว่าเธอเป็นญาติของตัวเอง อีกทั้งยังมีการแพร่ภาพข่าวการเสียชีวิตของวินาไปทั่วโลก ทำให้ผู้คนยิ่งสนใจเธอมากขึ้น โดยที่คนทั่วไปไม่ได้สนใจข่าวคราวของผู้คนอื่นที่ต้องล้มตายไปในเหตุการณ์ครั้งนี้ด้วย การตายของวินาเป็นสิ่งที่ยิ่งใหญ่ การสูญเสียเธอเปรียบเป็นการเปลี่ยนแปลงโลก ภาพการตายของวินาที่แพร่ภาพไปทั่วโลกทำให้ทุกคนต่างพากันหลังไหลเข้ามาร่วมงานนั้นเทียบเท่ากับเธอเป็นเทพเจ้า แต่หลังจากนั้นข่าวของทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับเธอก็ถูกวางขายเป็นสินค้าชั้นดี เพราะมีคนต้องการเป็นจำนวนมาก นี่เป็นการแสดงถึงลัทธิบริโภคนิยมที่ชาวตะวันตกได้แพร่กระจายไปทั่วโลกผ่านทางสื่อต่างๆ วินาจึงมีค่าเป็นเหมือนสินค้าที่สามารถจะนำมาขายได้แม้เธอจะเสียชีวิตไปแล้ว

One minute she's a goddess, and the next she's property.²⁷

4.2.2 สภาพการเมืองการปกครอง

วรรณกรรมที่ผู้วิจัยนำมาศึกษาสามารถวิเคราะห์เกี่ยวกับสภาพการเมืองการปกครองได้เป็นประเด็นการใช้ความรุนแรงในสังคม การต่อต้านอำนาจเผด็จการของผู้มีอำนาจในสังคม เหตุการณ์จลาจลในไนจีเรีย ความวุ่นวายทางการเมืองในอินเดียภายหลังที่ได้รับเอกราช การต่อต้านการเผยแพร่ลัทธิอาณานิคมแบบใหม่

4.2.2.1 *Orpheus Descending*: การใช้ความรุนแรงในสังคม

การใช้ความรุนแรงในสังคมเกิดขึ้นเนื่องมาจากปัญหาการแบ่งแยกเชื้อชาติในสังคมทางใต้ของสหรัฐอเมริกา คนขาวรังเกียจที่จะอยู่ร่วมกับคนผิวดำในสังคมจึงได้มีการใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหาความขัดแย้งนี้ การใช้ความรุนแรงนี้พบเห็นได้จากการขบไล่คนผิวดำไม่ให้อยู่ร่วมกันในสังคม ตัวละครพ่อของเลดีถูกทุกคนในเมืองเรียกว่าเดอะ วอบ ซึ่งเป็นคำที่ใช้เรียกคนต่างชาติที่มีผิวคล้ำเช่นคนอิตาลี สเปน พ่อของเลดีหรือ Papa Romano เป็นคนอิตาลีมีผิวค่อนข้างคล้ำ ย้ายมาอยู่ในสหรัฐอเมริกา ประกอบอาชีพทำสวนองุ่น และแอบลักลอบขายเหล้าให้แก่คนผิวดำ การขายเหล้าเป็นความผิดอย่างหนึ่งในสังคมเนื่องจากในขณะนั้นมีข้อห้ามเกี่ยวกับการขายสุราโดยมีการออกกฎหมายห้ามเสพสุราที่มีชื่อว่ารัฐบัญญัติโวลสเตด (Volstead Acts

²⁷ Ibid., p. 536.

1920)²⁸ ในปี ค.ศ.1920 ด้วยความเชื่อว่าจะสามารถขจัดปัญหาความยากจนและอาชญากรรมในสังคมลงได้ แต่กฎหมายนี้บังคับใช้ไม่ค่อยจะได้ผลเท่าใดนักเพราะมีการลักลอบนำสุราเถื่อนเข้ามาในเมืองดังเช่นที่ เดอะ วอบแอบขายให้แก่คนดำซึ่งเป็นกลุ่มคนที่สังคมเมืองนี้รังเกียจ และไม่คบหาสมาคมด้วย ความผิดของเดอะ วอบดูจึงยิ่งร้ายแรงมากขึ้นอีก ชาวการแอบลักลอบขายเหล้าให้คนดำของเดอะ วอบ เป็นที่รู้จักทั่วเมือง จึงเป็นเหตุทำให้เดอะ วอบ ถูกกลุ่มอันธพาลในเมืองเผาไร่ และตัวเองต้องตายอยู่ในสวนนั่นเอง

Beulah: Papa Romano made a bad mistake. He sold liquor to niggers. The Mystic Crew took action. – and set that place on fire! The Wop, he took a blanket and run up into the orchard to fight the fire single handed – and bum alive...²⁹

การกระทำของกลุ่มคนในสังคมต่อคนต่างชาติเป็นการกระทำที่รุนแรงและโหดร้าย การกระทำเช่นนี้สามารถพบได้ในตัวละครอีกตัวคือวาล วาลไม่ใช่คนดำแต่ผู้แต่งสร้างให้วาลเป็นตัวละครที่มีลักษณะแตกต่างจากคนในสังคมด้วยการไม่ปฏิบัติตามค่านิยมและความเชื่อส่วนใหญ่ของสังคม วาลได้รับการปฏิบัติเยี่ยงคนดำ ดังจะเห็นจากที่วาลถูกไล่ออกจากเมืองเนื่องจากปฏิบัติตัวไม่เหมาะสมกับค่านิยมในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งนายอำเภอทาลบอลด์ที่สงสัยว่าวาลมีความสัมพันธ์กับภรรยาของตน หากอยู่ต่อไปอาจจะเกิดเรื่องเสื่อมเสียเกิดขึ้นได้ การขับไล่วาลจึงไม่ต่างจากการขับไล่คนดำ

Talbot: You ain't a nigger and this is not that country, but, son, I want you to just imagine that you seen a sign that said to you : "Boy, don't let the sun rise on you in this country." I said "rise," not " go down" because it's too close to sunset for you to

²⁸ สอนิ นิติทัศน์ประกาศ, *ประวัติศาสตร์สหรัฐอเมริกา ค.ศ.1865-1965 ยุคหลังสงครามกลางเมือง-สงครามโลกครั้งที่ 2* (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด, 2525), หน้า 63.

²⁹ Tennessee Williams, *Orpheus Descending: Two Plays...with Battle of Angels*, p. 8.

git packed an' more on before that... I hope so. I don't like violence.³⁰

วาลได้ออกมาจากเมืองและได้ย้อนกลับเข้ามาใหม่ ซึ่งตรงกันกับที่เจบสามิของเลดีได้รู้ความจริงว่า ภรรยาของตนกับวาลมีความสัมพันธ์ลึกซึ้งต่อกัน เขาจึงเป็นผู้ฆ่าเลดีและโยนความผิดให้วาลว่าเป็นคนฆ่าเลดีและขโมยเงินจากร้านหนีไปด้วย ผู้คนในสังคมจึงพากันมารุมทำร้ายและจับวาลเผาให้สาสมกับความผิดที่วาลได้กระทำ สังคมยอมรับให้เกิดการกระทำที่รุนแรงนี้เพียงเพื่อจะกำจัดสิ่งที่คิดว่าไม่เหมาะสมให้หมดไป ดังนั้นคนที่ไม่สามารถจะปฏิบัติตามกฎระเบียบ หรือ ค่านิยมของสังคมได้ก็ไม่สมควรที่จะอยู่ในสังคมนั้นต่อไป ดังจะเห็นได้จากเมื่อคราวพ่อของเลดีถูกเผาตายในไฟเช่นกัน สภาพสังคมทางใต้ได้เปลี่ยนแปลงไปมากหลังสงครามโลกครั้งที่สอง อาทิ เช่นระบบทาสที่เสื่อมสลายนำไปสู่สภาพชีวิตและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งความขัดแย้งระหว่างคนขาวและคนดำ นักเขียนทางใต้หลายคนรวมทั้งเทเนลซี วิลเลียมส์ต้องการที่จะแสดงถึงการเปลี่ยนแปลงนี้แต่เพื่อไม่ให้ดูเป็นการรุนแรงมากเกินไปจึงนำเสนอผ่านตำนานออร์เฟอุสตามตำนานออร์เฟอุสตายอย่างโหดเหี้ยมจากการรุมทำร้ายด้วยการฉีกเนื้อออกเป็นชิ้นๆโดยผู้หญิงที่บูชาเทพแบกคัส เทเนลซี วิลเลียมส์นำภาพความทารุณนี้มาถ่ายทอดชะตากรรมของวาลและเดอะ วอบที่ถูกกระทำโดยกลุ่มคนทางใต้ที่ใช้ความรุนแรงเป็นเครื่องตัดสินปัญหา³¹

4.2.2.2 *Orpheus Descending, The Ground Beneath Her Feet: การต่อต้านอำนาจเผด็จการของผู้มีอำนาจ*

การต่อต้านอำนาจเผด็จการของผู้มีอำนาจปรากฏในวรรณกรรม 2 เรื่องได้แก่ บทละครเรื่อง *Orpheus Descending* ของเทเนลซี วิลเลียมส์ และนวนิยายเรื่อง *Season of Anomy* ของไวล ชอยอินกา ผู้วิจัยพบว่านักเขียนทั้งสองคนนี้ต่างก็เคยมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจหน้าที่ในทางที่ผิดของผู้มีอำนาจ นักเขียนใช้วรรณกรรมเป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดปัญหาความยุติธรรมในสังคม ชอยอินกานำเหตุการณ์การลงไปตามหาคนรักของออร์เฟอุสในดินแดนโลกใต้พิภพมาใช้เพื่อเปรียบเทียบแสดงให้เห็นถึงความพยายามของตัวละครเอกในนวนิยายที่ต้องการช่วยเหลือคนรักที่ถูกลักพาตัวและการแสวงหาความสงบสุขมาสู่สังคม

³⁰ Ibid., p. 97.

³¹ Beate Hein Bennett, "Williams and European Drama: Infernalist and Fotgers of Modern Myths," in *Tennessee Williams: A Tribute*, ed. Jac Thrabe (Jackson : University Press of Mississippi, 1977), pp. 429-462.

ด้วยวิธีที่สันติ ในบทละครเรื่อง *Orpheus Descending* เทนเนสซี วิลเลียมส์แสดงการต่อต้านอำนาจเผด็จการของผู้มีอำนาจคือกลุ่มคนทางใต้ที่รังเกียจคนที่ประพฤติกรรมต่างจากคนส่วนใหญ่ดังเช่นคารอลที่ทำตัวแปลกแยกจากสังคม เธอคบหากับคนดำ ไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบจนเป็นที่รังเกียจของสังคม ทุกคนในเมืองจึงรวมกันขับไล่เธอออกจากเมือง เทนเนสซี วิลเลียมส์รับรู้เหตุการณ์ช่วงที่สหรัฐอเมริกาเริ่มมีปัญหาความขัดแย้งทางเชื้อชาติระหว่างคนผิวขาวกับคนผิวดำอย่างรุนแรง โดยเฉพาะในสังคมทางใต้คนดำถูกทำร้ายและได้รับการปฏิบัติไม่เท่าเทียมกับคนขาว เทนเนสซี วิลเลียมส์ไม่เห็นด้วยกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น งานเขียนของเขาจึงสะท้อนให้เห็นว่าเขาเป็นผู้ที่ต่อต้านความไม่ยุติธรรมนี้ผ่านตัวละครคารอลที่แสดงให้เห็นว่าผู้ที่ประพฤติกรรมต่างไปจากคนในสังคมก็มีสิทธิดำรงชีวิตอยู่ได้ต่อไป ดังจะเห็นจากฉากสุดท้ายคารอลเข้าหาสิ่งของที่เหลือจากไฟไหม้ภายในร้านค้าของเจบ เธอขอซื้อเสื้อแจ็คเก็ตหนังจากคนดำ เสื้อตัวนี้เป็นสัญลักษณ์แสดงถึงความเป็นอิสระ จากนั้นเธอก็จากไปโดยไม่ฟังเสียงเรียกของนายอำเภออีกเลย คารอลแสดงให้เห็นถึงคนที่แตกต่างไปจากคนส่วนใหญ่ในสังคมที่สามารถดำรงชีวิตอยู่ต่อไปได้

วรรณกรรมอีกเรื่องซึ่งเกี่ยวข้องกับการต่อต้านอำนาจเผด็จการคือนวนิยายเรื่อง *Season of Anomy* ของไวล ชอยอินกา การปกครองแบบเผด็จการทางทหารและไม่มีคุณธรรมในสังคมที่ชอยอินกาเผชิญมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงชีวิตของเขาเป็นอย่างมาก ชอยอินกามีบทบาททางการเมืองในประเทศไนจีเรียเป็นอย่างมากโดยเขาเป็นผู้นำความคิดที่ต้องการให้ประเทศไนจีเรียเป็นอิสระจากการถูกปกครองที่กดขี่เข้มงวดจากผู้มีอำนาจ ภายหลังจากที่ได้รับเอกราชจากอังกฤษในปี ค.ศ. 1960 ไนจีเรียก็ไม่มีเสถียรภาพทางการเมืองเนื่องจากถูกแทรกแซงจากภายนอกเพื่อหวังเข้ามาครอบงำเอกราชภายในประเทศ ชอยอินกาจึงพยายามทำให้สภาพสังคมในไนจีเรียหมดจากการถูกกดขี่ด้วยระบอบการปกครองแบบทหารมาเป็นระบอบประชาธิปไตยที่แท้จริงโดยเขามีส่วนร่วมทางการเมืองหลายอย่าง

ชอยอินกาอยู่ในสังคมที่กำลังประสบปัญหาวุ่นวาย เกิดการฆ่าฟันกันอย่างโหดร้ายทารุณ ต้องใช้กำลังทหารเข้าปราบปรามควบคุมสังคมที่มีแต่ความป่าเถื่อนโหดร้าย กฎหมายตกอยู่ในมือของผู้ที่มีอำนาจซึ่งเอื้อประโยชน์ต่อผู้ที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน นอกจากการใช้อำนาจทหารเข้ามาควบคุมปราบปรามความไม่สงบในสังคมแล้ว ยังมีการลงโทษอย่างโหดเหี้ยมต่อคนที่ไม่เชื่อฟังและการที่คนในชาติเดียวกันฆ่าฟันกันเองเนื่องจากปัญหาเรื่องเชื้อชาติและการนับถือศาสนาที่แตกต่างกัน สิ่งเหล่านี้สะท้อนออกมาผ่านตัวละครอเพียในเรื่อง *Season of Anomy*

การใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหาของรัฐบาลทวีขึ้นถึงขั้นต้องฆ่าคนในชาติเดียวกันเอง เหตุการณ์เหล่านี้ถูกถ่ายทอดออกมาเป็นระยะและมีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ โดยเริ่มจากการสังหารหมู่โดยกลุ่มคาร์เทลและสังคมนักเข้าสู่ภาวะถูกกดขี่ จนกระทั่งมีการก่อตั้งกลุ่มคนที่ทำงานให้คาร์เทลที่มีชื่อว่า Headless Corpse ซึ่งเป็นนโยบายควบคุมคนในสังคมให้อยู่ในความสงบ สิ่งเหล่านี้กลับยิ่งเพิ่มความน่าสะพรึงกลัวให้แก่สังคมมากยิ่งขึ้น

The Cocoa Corporation, regional fronts for a thousand conspiracies of the Cartel become known as the Headless Corpse. Figures of terror become, overnight, objects of sniggers.³²

สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงสภาพทางการเมืองที่ผู้นำของประเทศใช้ความรุนแรงในการปกครองจนทำให้เกิดเรื่องวุ่นวายไม่สงบสุขขึ้นในสังคม A violent change of government, the new leaders courted recognition from neighbouring power, offered dowry in the form of wanted fugitives from that area of repression.³³ นโยบายการใช้ความรุนแรงในการปราบปรามแก้ปัญหาทำให้เกิดการฆ่าคนอย่างมากมาย เกิดการสังหารหมู่อยู่บ่อยครั้ง สิ่งเหล่านี้นำไปสู่การต่อต้านจากประชาชนผู้บริสุทธิ์ที่ต้องการให้ความสงบสุขกลับคืนมาดังเดิม

It began with the slaughter of innocents by the Cartel's para-military troops, intimidating volleys loosed on markets and schools, slaying at random and spattering schoolroom walls with brains hot from learning.³⁴

ขณะที่อพยพเดินทางเพื่อค้นหาโอริยิส เขาต้องพบกับผู้คนที่พากันอพยพหนีจากเมืองที่มีการฆ่าฟันกันของคนในชาติเดียวกันเข้าสู่ฟากตะวันออกซึ่งเป็นกลุ่มคนพวกเดียวกันกับคนที่แยกตัวออกมาก่อน เหตุการณ์ดังกล่าวในนวนิยายได้เกิดขึ้นจริงในสังคมขณะที่สภาพทางการเมืองในไนจีเรียเกิดความวุ่นวาย มีการฆ่าฟันกันระหว่างชน 2 เผ่าคือยูรูบาและอิโบ ทำให้

³² Wole Soyinka, *Season of anomy*, pp. 50-51.

³³ *ibid.*, p.103.

³⁴ *ibid.*, p.110.

ชาวอียิปต์ต้องอพยพหนีออกมาทางตะวันออกของประเทศเพื่อหลีกเลี่ยงเหตุการณ์การสังหารหมู่ที่เกิดขึ้นจากความเกลียดชังของคนต่างเผ่า และจากรัฐบาลที่ต้องการจะปราบปรามกลุ่มคนกลุ่มนี้ที่ต้องการจะแยกตัวจากประเทศ³⁵ ในนวนิยายเรื่อง *Season of Anomy* กลุ่มของออปเพียได้เดินทางมาใกล้ถึงสะพานแลบเบ (Labbe) บริเวณนี้เป็นจุดที่ผู้คนที่อพยพมาจะต้องผ่าน พวกเขาเหล่านั้นได้ถูกฆ่าตายอย่างโหดเหี้ยม มีการบรรยายถึงสะพานแห่งนี้ว่าเป็นทางผ่านเข้าสู่ดินแดนนรก "But there was also the need to pause at the formal doorway to the territory of hell."³⁶ และบรรยายถึงสีของแม่น้ำที่เต็มไปด้วยเลือด พื้นถนนที่เต็มไปด้วยซากศพและมีนกแร้งมาจิกกินอยู่ สะพานแห่งนี้เปรียบเสมือนกับดักแห่งความตายที่รอผู้คนที่จะผ่านเข้ามาซึ่งยังไมู้จักคำว่าเพียงพอ นั่นคือการฆ่าฟันจะยังคงมีต่อไปอีก

But Labbe Bridge marked the boundary of organized carnage. A few days before, the bridge itself had been a death-trap for many. The executioners had waited at such obvious points of escape and picked their victim at will. (...) It took no energy to kill or maim, it took much to bury the dead. The walls and inland waters proved receptive insatiable.³⁷

อีกทั้งบริเวณสะพานแห่งนี้ยังเป็นที่ที่พวกคาร์เทลชนศพมาทิ้งเอาไว้ด้วย พวกออปเพียทำอะไรไม่ได้นอกจากเดินทางต่อไปเรื่อยๆ เพื่อค้นหาไอริยิสจนกระทั่งพบโรงพยาบาลซึ่งเป็นสถานที่ที่พวกคาร์เทลได้มีการกวาดล้างไปก่อนแล้ว โรงพยาบาลแห่งนี้กลายเป็นโรงพยาบาลร้าง มีหมอเหลืออยู่เพียงคนเดียว ออปเพียได้รับคำตอบจากหมอว่าคนนครอสริเวอร์ต้องการประเทศที่สงบสุข เขาต้องการคนที่จะมาช่วยพวกเขา คำพูดนี้ทำให้ออปเพียมีกำลังใจที่จะสู้ต่อไปเพราะเขารู้ว่ามีคนรู้ว่าเขากำลังทำอะไรอยู่

(...) so I know only the problems of Cross-river people. They need the rest of the country, maybe down there you feel you don't need them. But they need you.

³⁵ ไพฑูรย์ ดัสเช่, *โฉมหน้าแอฟริกา*, หน้า 245.

³⁶ Wole Soyinka, *Season of Anomy*, p. 192.

³⁷ *Ibid.*, p. 193.

(...)

Yes. And that is sufficient reason for us not to give up what we tried to do. Can these people ever understand the enormity of their crime?³⁸

ชอยอินกาแสดงให้เห็นผ่านตัวละครออเพียที่ไม่เห็นด้วยกับการใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา เขาถูกขืนมาต่อสู้อกับการใช้อำนาจในทางที่ผิดของผู้ที่มีอำนาจในสังคมด้วยวิธีที่สันติ ผู้แตงนำความขัดแย้งระหว่างรัฐบาลคาร์เทิลกับชาวชุมชนโอโยโรเป็นภาพสะท้อนความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในยุคสมัยของผู้แตง จากการศึกษาประวัติรวมทั้งบริบททางสังคมของชอยอินกา ตัวละครออเพียในนวนิยายคือตัวแทนของชอยอินกาที่ไม่เห็นด้วยกับการกระทำของรัฐบาลไนจีเรียที่ปกครองประเทศด้วยอำนาจเผด็จการ ส่วนชาวชุมชนโอโยโรคือตัวแทนของชาวโบอาฟราที่พยายามแยกตัวจากรัฐบาลกลางเพื่อปกครองตนเอง รัฐบาลคาร์เทิลคือรัฐบาลที่ปกครองประเทศไนจีเรียอยู่ในขณะนั้น การเดินทางของออเพียเข้าไปตามหาคนรักที่ถูกลักพาตัวไปขังไว้ในคุกเทอโมโกะ เหมือนกับที่ดันเตเล่าเรื่องการผจญภัยของผู้แสวงบุญชื่อดันเตใน *Divine Comedy* การเดินทางแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ นรก (Inferno) ไฟชำระ (Purgatory) และสวรรค์ (Paradise) เขตนรกเริ่มต้นเมื่อดันเตเดินทางลงเข้าไปในป่าทึบ และเวรริจิลช่วยพาเขาผ่านประตูนรก (Gate of Hell) เข้าไปในนรกทั้ง 9 ชั้น ซึ่งต้องพบกับปิศาจที่ชั่วร้ายขึ้นเรื่อยๆ โดยเป้าหมายคือการลงสู่ใจกลางโลกซึ่งเป็นที่พักของซาตาน³⁹ เดินทางไปพบโอริยิสถูกขังในคุกเทอโมโกะ และตัวเขาเองถูกตีจนสลบและนำมาขังรวมกับเธอก่อนที่เดนิทิสต์จะเข้ามาช่วยพาทั้งคู่หนีออกไป สถานที่ที่ออเพียเข้าไปพบและถูกจับสามารถเทียบได้กับนรกชั้นต่ำที่สุดคือ Traitor ซึ่งเป็นนรกที่มีไว้เพื่อลงโทษผู้ที่ทรยศหักหลังซึ่งถือว่าเป็นบาปหนักที่สุด เช่นเดียวกับการเดินทางไปตามหาคนรักที่เสียชีวิตของดันเตในนรก ระหว่างการเดินทางดันเตได้บรรยายให้เห็นสภาพความเป็นอยู่ของวิญญาณในสวรรค์และนรกแตกต่างกันไป มีนักวิจารณ์พยายามศึกษาหาความหมายที่ปรากฏในงานของดันเตพบว่า ในยุคกลางของอิตาลีมีความวุ่นวายทางการเมืองในประเทศ และมีการคอร์รัปชันภายในองค์กรต่างๆ⁴⁰ ดันเตเขียนงานดังกล่าวเพื่อแสดงให้เห็นว่าคนที่ทำผิดแม้จะไม่เห็นผลในปัจจุบันแต่เมื่อตายไปแล้วก็ต้องรับโทษในนรก

³⁸ Ibid., pp. 229-230.

³⁹ “เดอะ ดีไวน์ คอมเมดี้: บทกวี แรงบันดาลใจ และการโต้ตอบ,” *ไบโอสโคป* 35 (ตุลาคม 2547): 99.

⁴⁰ Dan Izevbye, “Soyinka’s Black Orpheus,” in *Critical Perspective on Wole Soyinka*, ed.

4.2.2.3 *Season of Anomy*: เหตุการณ์จลาจลในไนจีเรีย(สงครามกลางเมืองโบอาฟรา)

เมื่ออังกฤษเข้ามาปกครองไนจีเรียในช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 พวกเขาได้เข้ามาควบคุมการค้าน้ำมัน และได้นำความสว่างทางปัญญาและความก้าวหน้ามาสู่สังคมไม่ว่าจะเป็นด้านศาสนาหรือการเมืองแก่ประเทศที่พวกเขาเห็นว่าไม่มีประวัติศาสตร์เป็นของตนเอง ในปี ค.ศ. 1918 ลอร์ด ลูการ์ต ได้นำวิธีการปกครองแบบทางอ้อมมาใช้กับประเทศไนจีเรีย⁴¹ นอกจากนี้อังกฤษจะไม่เข้าใจถึงการปกครองของไนจีเรียแล้วยังไม่สนใจความแตกต่างระหว่างโครงสร้างทางการเมืองของคนแต่ละกลุ่มไม่ว่าจะเป็นเผ่าอิโบ ยูรูบา หรือเฮาสา ผู้แทนของแต่ละเขตก็ใช้อำนาจหน้าที่ในทางที่ผิด ทำให้เกิดการประท้วงกันขึ้น จนได้เอกราชเป็นอิสระจากการปกครองของอังกฤษในปี ค.ศ. 1960 สภาพความแตกต่างของชนแต่ละกลุ่ม สภาพสังคมที่เลวร้าย และความสับสนทางการเมืองในเขตตะวันตกและทางเหนือของประเทศไนจีเรียช่วงปี ค.ศ. 1965-1969 นำไปสู่สงครามกลางเมืองที่เรียกว่าสงครามโบอาฟราในปี ค.ศ. 1968⁴² เหตุการณ์จลาจลนี้สะท้อนอยู่ในนวนิยายเรื่อง *Season of Anomy* ของชอยอินกาด้วย โดยจะกล่าวถึงเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ก่อนที่จะกล่าวถึงเรื่องที่เกิดขึ้นในนวนิยายต่อไป กล่าวคือ หลังจากที่ไนจีเรียได้รับเอกราชในปี ค.ศ. 1960 ไนจีเรียมีการปกครองแบบสหพันธรัฐ (Federalism) โดยมีรัฐบาลกลางซึ่งมีพรรคการเมืองที่มีเสียงมากที่สุดซึ่งได้แก่คนทางภาคเหนือแต่มีความด้อยพัฒนาเป็นอย่างมาก จึงต้องการกำลังคนจากทางใต้มีเผ่าอิโบซึ่งฉลาดและมีความสามารถสูงกว่าคนทางเหนือ ด้วยเหตุนี้ประเทศไนจีเรียจึงมีลักษณะขัดแย้งกันทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ภายหลังจากได้รับเอกราชได้ 5 ปี ไนจีเรียก็พบปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำ และเกิดการคอร์รัปชันอย่างมากมาย ซึ่งเป็นผลทำให้ทรัพยากรธรรมชาติของชาติหมดไปด้วย ไนจีเรียเริ่มเกิดความระส่ำระสายในภาคตะวันตก ในเดือนพฤษภาคมมีประกาศให้ยกเลิกการแบ่งแยกเป็นส่วนภูมิภาค เป็นผลให้นักการเมืองท้องถิ่นถือโอกาสยุยงคนว่างงานและคนยากจนให้ลุกขึ้นต่อต้านโดยเริ่มมีการลอบสังหารหมู่อย่างทารุณต่อคนเผ่าอิโบซึ่งอาศัยอยู่แถบเหนือร่วมกับเผ่าอื่นๆ และในเดือนกรกฎาคม ไอรอนลิกับนายทหารอีกกว่า 200 คน ก็ถูกลอบสังหารโดยกลุ่มทหารทางภาคเหนือในคราวเกิดจลาจลนองเลือดในภาคเหนือและภาคตะวันตก เมื่อไอรอนลิกเสียชีวิต นายพลไทยากู

⁴¹ Catherine Lynette Innes, *Chinua Achebe* (Cambridge: Cambridge university press, 1990). pp.6-7.

⁴² Biodun Jeyifo, *Wole Soyinka: politics, Poetics and Postcolonialism* (Cambridge: Cambridge University Press, 2004), p. 210.

โกวอน (Yakubu Gowon) ซึ่งเป็นคนภาคเหนือแต่เป็นชนกลุ่มน้อย (Ethnic Minority) ได้เป็นผู้นำในตำแหน่งผู้ (รักษาการ) บัญชาการทหารสูงสุด⁴³

ฝ่ายโอจุกูวู (Ojukuwu) ประกาศขอแยกตัวในดินแดนทางตะวันออก และตั้งเป็นรัฐเอกราชในชื่อว่าไบอาฟรา(Biafra) สงครามระหว่างไนจีเรียกับไบอาฟราจึงเกิดขึ้น สงครามนี้ไม่ได้มีอุดมการณ์ทางการเมืองแต่เป็นการต่อสู้ระหว่างปัญญาชน 2 ฝ่าย ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่มิได้มีส่วนเกี่ยวข้อง หรือจะเกี่ยวข้องด้วยก็มาจากเหตุผลทางศาสนาและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันเท่านั้น เหตุผลที่สำคัญนั้นมาจากปัจจัยภายนอกที่เพิ่งถึงผลประโยชน์ที่มีอยู่ในประเทศนี้ที่เข้ามาช่วยสนับสนุนเนื่องจากภาคตะวันออกของประเทศเป็นแหล่งที่มีทรัพยากรน้ำมันเป็นจำนวนมาก

ขออินกันนำเหตุการณ์จลาจลนี้มาถ่ายทอดให้เห็นสภาพสงครามกลางเมืองในนวนิยายเรื่องนี้โดยอ้อม แต่เราก็พอจะเปรียบเทียบกันได้ กล่าวคือ คนครอสริเวอร์คือ กลุ่มคนที่แยกตัวมาอยู่ต่างหากจากคนส่วนใหญ่ คนกลุ่มนี้จึงเปรียบได้กับคนฝ่ายตะวันออกที่พยายามจะแยกตัวมาปกครองตนเองหรือที่เรียกว่าไบอาฟรา จากนั้นคนกลุ่มนี้ก็ถูกฆ่าฟันอย่างทารุณจากคนชาติเดียวกัน เกิดการสังหารหมู่ด้วยคำสั่งของชาติ อุมูรี ที่ต้องการจะควบคุมสถานการณ์ความไม่สงบภายในเมือง ชาติ อุมูรินั้นเปรียบได้กับนายพลโกวอนซึ่งดำรงตำแหน่งเป็นผู้บัญชาการทหารสูงสุดอยู่ในขณะนั้น สำหรับตัวของขออินกันเอง ผลจากสงครามกลางเมืองนี้ทำให้เขาถูกจับนานถึง 2 ปี ในข้อหาเป็นกบฏ มีส่วนรู้เห็นการก่อความไม่สงบ และถูกปล่อยตัวออกมาในปี ค.ศ.1969 เขาต้องอพยพไปอยู่ที่อื่น โดยเขามีความหวังอยู่เสมอว่าไนจีเรียจะต้องเป็นประชาธิปไตยที่แท้จริง

4.2.2.4 *The Ground Beneath Her Feet*: ความวุ่นวายทางการเมืองของอินเดียภายหลังได้รับเอกราช

หลังจากที่อินเดียได้รับเอกราชจากอังกฤษในปี ค.ศ.1947 อินเดียยังไม่มีความพร้อมในการปกครองตนเอง สภาพการเมืองการปกครองยังคงใช้ระบบเดิมที่อยู่ภายใต้การปกครองของอังกฤษ แต่เมื่อเวลาผ่านไปอินเดียก็ยังไม่พบระบบการปกครองที่เหมาะสมกับตนเองได้ เนื่องจากถูกปกครองมาเป็นเวลานานและมีประชากรที่มีความหลากหลายทางด้านศาสนา จึงเกิดความระส่ำระสายขึ้นในประเทศ รัฐบาลต้องการแสดงให้เห็นถึงความไม่พร้อมในการปกครองตนเอง ผ่านนวนิยายเรื่องนี้โดยนำเอาเหตุการณ์ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจริงในอินเดียมาเล่าแทรกอยู่ในนวนิยาย กล่าวคือ ในปี ค.ศ.1947 หลังจากที่ยุคอินเดียได้รับเอกราช อินเดีย

⁴³ ไพฑูรย์ ดัสเช., *โฉมหน้าแอฟริกา*, หน้า 230.

ถูกแบ่งออกเป็น 2 ประเทศคืออินเดียกับปากีสถาน และในปี ค.ศ.1960 เกิดการแบ่งแยกในอินเดียระหว่างรัฐมหาราษฏร์กับรัฐกัลจารัตเนื่องจากความแตกต่างของคนที่มีความคิดเห็นทางการเมือง สังคม ศาสนาที่แตกต่างกัน ผู้ปกครองชาวอังกฤษไม่ได้คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างคนใน 2 พื้นที่จนทำให้เกิดปัญหาตามมาภายหลัง การแบ่งแยกนี้ส่งผลกระทบต่อความรู้สึกของคนในประเทศที่เริ่มรับรู้ถึงความเปลี่ยนแปลงที่กำลังเกิดขึ้นในอินเดีย หลังจากที่เนห์รูเสียชีวิตก็เกิดเหตุการณ์ไม่สงบขึ้นในเมืองจากกลุ่มคนที่คลั่งชาตินิยมชาวฮินดูที่ก่อความวุ่นวายขึ้น ต่อมาชาวสิกข์ในรัฐปัญจาบขอแยกตัวจนเกิดการกวาดล้างจากรัฐบาล และเหตุการณ์สำคัญคือการลอบสังหารนางอินทิรา คานธีจากทหารคนสนิทชาวสิกข์เพื่อแก้แค้นที่รัฐบาลได้ส่งฆ่าชาวสิกข์อย่างโหดเหี้ยมในครั้งที่ขอแยกตัวเป็นอิสระ จะเห็นได้ว่าหลังจากที่อินเดียได้รับเอกราชอินเดียไม่ได้อยู่อย่างสงบสุข เหตุการณ์ต่างๆที่รัฐดีนำเสนอเป็นการแสดงถึงความวุ่นวายทางการเมืองในอินเดียเนื่องมาจากการถูกครอบงำมาเป็นเวลานานจนไม่รู้วิธี การปกครอง และการให้เอกราชแก่อินเดียของประเทศอังกฤษก่อให้เกิดการแบ่งแยกและความวุ่นวายไม่สิ้นสุดเนื่องจากคนอังกฤษไม่เข้าใจความแตกต่างของคนอินเดียอย่างแท้จริง

4.2.2.5 *The Ground Beneath Her Feet*: การต่อต้านการเผยแพร่ลัทธิอาณานิคมแบบใหม่

ลัทธิอาณานิคมเสื่อมลงในปี ค.ศ.1950 ประเทศผู้ปกครองต่างเริ่มทยอยคืนเอกราชให้แก่ประเทศที่ตนปกครอง แต่การปกครองที่ยาวนานได้มีการผสมผสานความคิดและค่านิยมของทั้งสองประเทศเข้าไว้ด้วยกันจนไม่อาจแยกออกจากกันได้อย่างชัดเจนแม้ว่าจะมีการคืนเอกราชให้แก่ประเทศที่ตนปกครองแล้วก็ตาม ดังจะเห็นจากสภาพสังคม การเมือง การปกครอง ค่านิยม และวัฒนธรรมในประเทศอดีตอาณานิคม ลัทธิอาณานิคมไม่ได้สลายไปพร้อมกับการคืนเอกราชให้แก่ประเทศที่อยู่ภายใต้การปกครองอย่างเช่นที่ทุกคนเข้าใจ แต่ได้มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบให้แตกต่างจากเดิม ลัทธิจักรวรรดินิยมแบบใหม่มาในรูปแบบของการควบคุมทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรมของประเทศเจ้าอาณานิคมชาวตะวันตกภายใต้คำที่ใช้เรียกให้ต่างกันออกไปคือคำว่าโลกาภิวัตน์ (Globalization) แทนที่จะใช้กำลังทางทหารเข้ามาควบคุมเหมือนดังเช่นในอดีต ประเทศที่กำลังแพร่ขยายลัทธินี้อยู่ได้แก่สหรัฐอเมริกา⁴⁴ รัสเซียต่อต้านลัทธิการเผยแพร่อาณานิคมรูปแบบใหม่ผ่านตัวละครราย รายมองว่านโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกาที่ทำตัวเป็น

⁴⁴ Jaina C. Sanga, *Salman Rushdie's Postcolonial Metaphors: Migrations, Translation, Hybridity, Blasphemy and Globalization* (Westport, Conn: Greenwood, 2001), pp. 139-140.

“ตำราจโลก” คอยยุติสงครามที่เกิดขึ้นทั่วทุกแห่งของโลก แท้ที่จริงแล้วนั้นสหรัฐอเมริกาไม่ได้เป็น
 อย่างที่แสดงออกให้เห็นแต่กลับเป็นผู้ที่ก่อสงครามในรูปแบบใหม่ขึ้นมา นั่นคือสงครามทาง
 เศรษฐกิจและวัฒนธรรมหรืออาจจะเรียกได้ว่าเป็นการครอบงำของลัทธิอาณานิคมแบบใหม่
 ดังเช่นที่รายเห็นว่าเมื่อสหรัฐอเมริกาถอนทหารออกจากเวียดนามนั้น สหรัฐอเมริกาไม่ได้เป็น
 ประเทศที่แพ้สงครามอย่างที่ทั่วโลกเข้าใจ รายได้แสดงความคิดนี้ผ่านทางหนังสือที่ตั้งชื่อว่า
The Trojan Horse สหรัฐอเมริกาไม่ได้เป็นผู้แพ้ เวียดนามต่างหากที่แพ้สงคราม รายเปรียบ
 สหรัฐอเมริกาว่าได้ใช้กลยุทธ์คล้ายม้าไม้เหมือนในสงครามกรุงทรอย สหรัฐอเมริกาได้เผยแพร่
 วัฒนธรรมตะวันตกเข้าสู่ประเทศเวียดนาม ไม่ว่าจะเป็นเรื่องอาหารจานด่วน การแต่งกาย ค่านิยม
 สิ่งเหล่านี้ล้วนทำให้เวียดนามตกเป็นทาสของวัฒนธรรมอเมริกันไปโดยสิ้นเชิง สหรัฐอเมริกาจึงเป็น
 ประเทศที่ชนะสงครามอย่างแท้จริง

My idea was that the war in Indochina hadn't ended at the time of the
 ignominious US. withdrawal. They'd left a wooden horse standing at the gates,
 and when the Indochinese accepted the gift, the real warriors of America_ (...)
 Now, in Ho Chi Minh City and Hanoi, too, America stood revealed as the real
 victor, Indochina became just another consumer-serf of (and supplier of cheap
 labour to) America International. Almost every young Indochinese person
 wanted to eat, dress, bop and profit in the good old American way.⁴⁵

สหรัฐอเมริกาไม่ได้ใช้วัฒนธรรมแบบอเมริกันในการครอบงำเฉพาะประเทศเวียดนามเท่านั้น
 ในหนังสือของรายยังแสดงให้เห็นว่าวัฒนธรรมแบบอเมริกันนั้นได้ครอบงำไปทุกประเทศทั่วโลก
 ผ่านทางสื่อต่างๆทั้งวิทยุ โทรทัศน์ และภาพยนตร์ ดังจะเห็นว่าทุกคนต่างก็พยายามที่จะใช้ชีวิต
 แบบคนอเมริกัน รายยังใช้ภาพถ่ายในการอธิบายถึงการแพร่ขยายของวัฒนธรรมอเมริกันใน
 ต่างประเทศทั่วโลก สหรัฐอเมริกาพยายามแสดงตัวว่าเป็นผู้ที่ต่อต้านสงคราม และคนทั่วโลกมอง
 สหรัฐอเมริกาว่าเป็นประเทศมหาอำนาจ

⁴⁵Salman Rushdie, *The Ground Beneath Her Feet*, p. 485.

“Might, it means Might. A power so great it shapes or daily lives even though it barely knows we exist”⁴⁶

สงครามที่มาพร้อมกับการขยายตัวของลัทธิอาณานิคมแบบใหม่สามารถที่จะแทรกซึมและกระจายได้รวดเร็วกว่าในอดีต ดังนั้นสงครามจึงไม่มีวันที่จะจบสิ้นเพียงแต่มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบแตกต่างออกไปจากเดิมเท่านั้น ภายยังมีมุมมองเกี่ยวกับสงครามว่าเราสามารถจะนำเด็กออกจากสงคราม แต่ไม่สามารถที่จะนำสงครามออกจากเด็กได้ เพราะสงครามฝังลึกเข้าไปในจิตใจของพวกเขาแล้ว การย้ายคนออกจากที่เกิดสงครามจึงไม่ใช่การแก้ปัญหาที่ถูกต้อง ดังเช่นสงครามเวียดนามที่สหรัฐอเมริกาพบกับเวียดนาม หรือสงครามระหว่างสหรัฐอเมริกากับอิหร่าน สงครามจบในที่หนึ่งแต่ก็เกิดขึ้นในที่หนึ่งอยู่ตลอดเวลา มนุษย์จึงไม่เคยพบกับความสงบสุขที่แท้จริง

(I say again back then certain battles had not been won. It was still possible for the future to lose the past, for pleasure and beauty to be defeated by piety and iron. One war ends, another begins. The human race is never really at peace.)⁴⁷

ในนวนิยายเรื่องนี้รัฐชาติแทรกเหตุการณ์ประวัติศาสตร์อินเดียรวมอยู่ในเรื่องด้วย สภาพการเมืองอินเดียที่ยังไม่สงบตัวภายหลังจากได้รับเอกราชรวมทั้งปัญหาทางเศรษฐกิจ และการครอบงำของวัฒนธรรมตะวันตก ได้รับการถ่ายทอดผ่านภาพถ่ายของตัวละครชายซึ่งเดินทางไปถ่ายภาพยังที่ต่าง ๆ ทั่วโลก ภายใช้ภาพถ่ายในการทำความเข้าใจโลก “Photograph is my way of understanding the world” แต่ภาพถ่ายเป็นประวัติศาสตร์ของโลกตะวันตก การจะเข้าใจความเป็นไปของโลกนั้นน่าจะมาจากการ เรียนรู้ประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมากกว่าการจะใช้แค่รูปถ่ายเท่านั้น ความเป็นจริงไม่ได้อยู่แต่สิ่งที่สามารถเห็นได้ด้วยตาเท่านั้น การใช้ภาพถ่ายจึงเป็นการเผยแพร่ลัทธิอาณานิคมรูปแบบใหม่อย่างหนึ่ง เนื่องจากเป็นการแสดงให้เห็นการรับรู้ความจริงในสิ่งที่ต้องการจะให้

⁴⁶ Ibid., pp. 419-420.

⁴⁷ Ibid., p. 435.

การย้อนกลับไปศึกษาสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ในช่วงที่ผู้ประพันธ์ แต่งวรรณกรรมเรื่องนั้นแล้วนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับภูมิหลังของผู้แต่งว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับ เหตุการณ์เหล่านั้น ทำให้พบว่าวรรณกรรมทั้ง 6 เรื่องต่างก็ได้รับอิทธิพลจากภูมิหลังของผู้แต่ง และบริบททางสังคมและการเมือง บริบททางสังคมได้แก่การตื่นตัวของ การสร้างงานศิลปะรูปแบบ ใหม่ในฝรั่งเศส การแบ่งแยกเชื้อชาติในสังคมทางใต้ของสหรัฐอเมริกา ปัญหาการทุจริต คอร์รัปชัน ปัญหายาเสพติด การเปลี่ยนแปลงสถานภาพของผู้หญิง บริบททางการเมืองได้แก่ การใช้ความรุนแรงในสังคม การต่อต้านอำนาจเผด็จการของผู้มีอำนาจ การต่อต้านการเผยแพร่ ลัทธิอาณานิคมรูปแบบใหม่

บทละครและบทภาพยนตร์เรื่อง *Orphée* ของฌอง ก็อกโต นำเสนอรูปแบบ และแนวคิดแบบใหม่ ภายหลังจากสงครามโลกผู้คนต่างหมดความเชื่อมั่นในเหตุผล จึงเกิดการรวมตัว กันสร้างศิลปะรูปแบบใหม่ที่ปฏิเสธความมีเหตุผล

ไวล ซอยอินกาผู้เขียนนวนิยายเรื่อง *Season of Anomy* และซัลมาน รูซดี ผู้เขียน *The Ground Beneath Her Feet* ต่างเคยตกอยู่ภายใต้การปกครองแบบอาณานิคม เมื่อศึกษาประวัติชีวิตของทั้งคู่ร่วมกันไป จะพบว่าทั้งซอยอินกาและรูซดีต่างต้องการแสดงให้เห็น ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นภายหลังเมื่อประเทศของตนได้รับเอกราช ในนวนิยายเรื่อง *Season of Anomy* ซอยอินกาเสนอสภาพสังคมที่อยู่ในช่วงที่เกิดการแบ่งแยกทางเชื้อชาติของคนในชาติจน กลายเป็นสงครามกลางเมือง ส่วนในนวนิยายเรื่อง *The Ground Beneath Her Feet* รูซดีเสนอ สภาพสังคมภายหลังได้รับเอกราช แต่ก็ยังคงอยู่ภายใต้การครอบงำของลัทธิอาณานิคมรูปแบบ ใหม่ซึ่งได้แก่ค่านิยม วัฒนธรรม ชีวิตความเป็นอยู่จากโลกตะวันตกโดยเฉพาะอย่างยิ่งจาก ประเทศสหรัฐอเมริกา

ส่วนเทนเนสซี วิลเลียมส์ ผู้เขียนบทละครเรื่อง *Orpheus Descending* และซินเทีย วอยท์ผู้เขียนนวนิยายเรื่อง *Orfe* แม้ว่าทั้งสองคนจะเป็นชาวอเมริกันแต่ต่างอยู่กันคน ละยุคสมัย เทนเนสซี วิลเลียมส์ได้รับอิทธิพลจากความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นภายหลังสงคราม กลางเมือง เขาพบเห็นการใช้ความรุนแรงกับคนผิวดำและความไม่เท่าเทียมกันในสังคม ส่วนวอยท์อยู่ในยุคสมัยใหม่ที่สังคมกำลังเผชิญปัญหายาเสพติดกับเยาวชน

เห็นได้ว่าภูมิหลังของผู้แต่งรวมทั้งบริบททางสังคมและการเมืองเป็นส่วนสำคัญในการแต่งวรรณกรรม ผู้เขียนต่างเลือกนำเหตุการณ์ในยุคสมัยที่ตนมีชีวิตอยู่มาถ่ายทอดด้วยกันทั้งสิ้น วรรณกรรมบางเล่มมีส่วนสัมพันธ์กับชีวประวัติของผู้แต่งอย่างลึกซึ้ง เรื่องของวรรณกรรมเป็นเรื่องที่ผูกพันอยู่กับชีวิตและสังคมอย่างเหนียวแน่นเพราะวรรณคดีคือภาพสะท้อนของชีวิตและสังคมไม่มุ่มใดก็มุ่มหนึ่งหรือหลายมุ่ม ดังนั้นการศึกษาชีวประวัติของผู้แต่งผู้นั้นให้ลึกซึ้งย่อมมีส่วนช่วยให้เข้าใจวรรณกรรมได้ดียิ่งขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย